

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLXXVII. ad annum DXC.

Parisiis, 1644

Gregorii Magni Papae I. Epistolarvm Liber VI. Indict. XV. Anno Ordinationis
Eivs VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15221

Christi Iesu Saluatoris gratia claruisse pronuntiamus: liberam quoque tribuimus licentiam ad tuum monasterium in tuo te loco vel ordine nihilo minus remeare. De hoc quoque & dilecto fratri nostro Constantinopolitanae ciuitatis antistiti, qui in supradicti sancti Ioannis loco ordinatus est, nostra volumus scripta transmittere. Sed quia consuetudo non est, ut prius quam ad nos eius synodica deferatur, debeamus scribere; idcirco distulimus. Sed postquam ea nobis delata fuerit, ei hæc, dum opportunum fuerit, indicabimus.

GREGORII MAGNI PAPÆ I.

EPISTOLARVM LIBER VI.

INDICT. XV. ANNO ORDINATIONIS EIVS VII.

EPISTOLA I.

AD FORTVNATVM EPISCOPVM NEAPOLITANVM.

De muliere quadam viro iungenda.

Gregorius Fortunato episcopo Neapolitano.

CVIUS rei causâ cum matre sua huc compulsâ anno præterito præsentium venerit latrrix, fraternitas vestra cautius nouit. Quia scilicet maritus suus vester clericus, ob hoc quod de seruili fuerat conditione pulsata, a suo noscitur eam remouisse consortio, vosque hic positos asserunt promississe, ut si probare se liberam adiuuante Domino valuisset, suo eam vos coniugi reformaretis. Fraternitas igitur vestra cognoscat, quod reuelante Deo libertatis auctore approbata sit libera, nullaque seruilis in ea macula inuenta est. His ergo cognitis, sine mora aliqua suo per vos eam volumus marito restitui, nec ulterius idem vir eius argumenta sibi aliqua occasione exquirat, quibus eam possit abiicere. Nam si a vobis, quod non credimus, minime fuerit adimpletum, eamque recipere forte distulerit, nos illum cognoscatis cum districta vindicta correcturos.

Grat. 27. q.
2. c. Cuius
rei causa.

EPISTOLAM fraternitatis vestræ harum latore diacono vestro deferente suscepimus, in qua nobis de persona Pauli episcopi, quæ apud vos acta sunt indicastis. Quod tam sero factum est, ut persona ipsa hic iam valuisset minime reperiri. Nam & vir excellentissimus filius noster Gennadius patricius suum ad nos pro causa eadem cancellarium destinavit. Sed dum fecissemus inquiri, utrum cum eo nobis coram positis vellet inire conflictum, respondit ad hæc se minime fuisse transmissum, sed solummodo tres quosdam huc de eius ecclesia deduxisse, qui contra eum plurima dicere debuissent. Dum ergo neque illum ad inferendas actiones paratum inuenimus, neque personarum illarum nos qualitas mouit, quod in accusatione episcopi valuisset idonei reperiri, sæpedito Paulo episcopo ad urbem se regiam relaxari debuisse precibus speranti non potuimus contradictionis moras afferre, sed mox eum secundum petitionem suam cum aliis duobus secum deductis episcopis ambulare permisimus. Si qua ergo fuere, quæ contra eum dici rationabiliter poterant, mox eo huc veniente, vestra debuit, quod nunc fecit, fraternitas cuncta subtiliter indicare. Quod enim multorum vos inimicitias ob hoc quod nostris vos frequentius visitamus epistolis pati signastis, dubium non est, reuerendissime frater, bonos prauorum odia sustinere, diuinisque intentos operibus peruersorum aduersitatibus lacerari. Sed quanto hæc quæ sunt praua circumstant, tanto in commissi vobis cura regiminis debetis instantius occupari, & circa gregis Christi vigilare custodiam, quantoque iniquorum vos contrarietas premit, tanto alacriores, ac de promissa remuneratione certissimos, pastoralis sollicitudinis cura debet accendere, quatenus pastori summo lucrum de iuncto vobis opere valeatis offerre.

EPISTOLA III.

GREGORII PAPÆ I.

AD GENNADIVM PATRICIVM DE AFRICA.

Ruferium & Anastasium per literas commendat.

Gregorius Gennadio patricio de Africa.

HIS qui se apud excellentiam vestram nostris desiderant epistolis commendari, securi de vestra benigntate facimus quod petimur. Ruferius siquidem comes cum aliis conciuibus suis a vobis, vt cognouimus, ad Africanam euocati prouinciam, petiuerunt scriptorum nostrorum apices, sperantes sibi apud vos prodesse suffragia. Quapropter excellentiam vestram paterno salutes affectu, petimus vt eos in nullo a quoquam patiamini apud vestros animos contra iustitiam prægrauari, sed sicut circa commissos vobis pia discretaque vos nouimus inuigilare cautela, ita & de his tranquille disponere, inspirante vobis Domino debeat, atque de insulæ ipsius sollicitius tractare cautela; ne, si illuc exercitus sine persona vtili quæ hunc gubernare valeat incauta dispositione transmittitur, adiumentum hostibus præbeatur. Quia autem Anastasium tribunum, quem illic excellentia vestra ordinauerat, bene secum egisse, atque in nulla læsione eum asserunt miscuisse se prouinciæ, quem etiam nunc & remotum grauiter ferunt, præcipiat excellentia vestra illuc eum iterum destinari, suisque adhortationibus firmari, vt qui de bona actione iam placuit, nullius ad male agendum suasionibus incitetur, ne tantorum iudicium, quod ex bona administratione habere meruit, deterius perdat, quod non optamus, agendo contraria. Ita ergo petimus, vt vestra excellentia faciat quatenus bonum vestrum quod testatur Africa etiam Corsica cognoscat.

GREGORII PAPÆ I.
EPISTOLA IV.
GREGORII PAPÆ I.

AD CYRIACVM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM.

De custodienda caritate & vnitae sanctæ ecclesiæ.

De pastoralis muneris difficultatibus: & de
vniuersalis nomine reiiciendo.

Gregorius Cyriaco episcopo Constantinopolitano.

COMMUNES filios Georgium presbyterum & Theodo-
rum diaconum vestrum ea qua decuit caritate susce-
pimus, vosque ab ecclesiasticarum rerum cura ad anima-
rum regimen venisse gaudemus, quia iuxta Veritatis vo-
cem, qui in modico fidelis est, & in maiori fidelis erit. Et
bene ministranti seruo dicitur: *Quia in pauca fidelis fuisti, su-
pra multa te constituam.* Cui etiam mox de æterna retribu-
tione subiungitur: *Intra in gaudium Domini tui.* In scriptis
autem vestris vos magnopere requiem quæsisse narratis.
Sed per hoc ad pastorem sollicitudinem vos congrue ve-
nisse ostenditis, quia sicut locus regiminis desiderantibus
negandus est, ita fugientibus offerendus est. Et sicut scri-
ptum est: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo
tamquam Aaron.* Et rursus idem prædicator egregius dicit:
*Si vnus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt; & vnus
pro omnibus mortuus est Christus. Superest ut & qui viuunt, iam
non sibi viuunt, sed ei qui pro eis mortuus est & resurrexit.* Et pasto-
ri sanctæ Ecclesiæ dicitur: *Simon Ioannis amas me? Pisce oues
meas.* Ex quibus verbis colligitur, quia si is, qui valet, omni-
potentis Dei oues renuit pascere, ostendit se pastorem
summum minime amare. Si enim Unigenitus Patris pro
explenda vtilitate omnium de secreto Patris egressus est
ad publicum nostrum, nos quid dicturi sumus, si secretum
nostrum præponimus vtilitati proximorum? Quies itaque
nobis & ex corde appetenda est, & tamen pro multorum
lucro aliquando postponenda. Nam sicut toto desiderio
debemus occupationem fugere, ita si desit qui prædicet,
occupationis onus libenti necesse est * humero subire.
Quod ex duorum prophetarum opere docemur, quorum
vnus prædicationis officium vitare conatus est, & alter
appetiit. Nam mittenti se Domino Ieremias respondit,
dicens:

Matth. 23.

Hebr. 5.

2. Cor. 5.

Ioan. 21.

** ad. 12.*

dicens: *A, a, a, Domine Deus, nescio loqui, quia puer ego sum.* Ier. 1.
 Et cum omnipotens Deus personam ad prædicandum
 quæreretur, dicens: *Quem mittam, & quis ibit ex vobis?* ultro Isai. 6.
 se Isaias obtulit, dicens: *Ecce ego, mitte me.* En ab vtrisque
 exterius diuersa vox prodiit, sed non a diuerso fonte dile-
 ctionis emanauit. Duo quippe sunt præcepta caritatis, Dei
 videlicet amor, & proximi. Per actiua igitur vitam prod-
 esse proximis cupiens Isaias, officium prædicationis appe-
 tit: per contemplatiua vero Ieremias amoris Condito-
 ris sui sedulo inhærere desiderans, ne mitti ad prædican-
 dum debeat contradicit. Quod ergo laudabiliter vnus ap-
 petiit, hoc laudabiliter alter expauit. Iste, ne tacita cõtem-
 plationis lucra loquendo perderet; ille, ne damna studiosi
 operis tacendo sentiret. Sed hoc in vtrisque est subtiliter
 intuendum, quia & is qui recusauit plene non restitit, & is
 qui mitti voluit ante se per altaris calculum purgatum vi-
 dit; ne aut non purgatus adire quisquam sacra ministeria
 audeat, aut quem superna gratia eligit, sub humilitatis spe-
 cie superbe contradicat. Magno autem desiderio vos in
 epistolis vestris inuenio serenitatem mentis quærere, &
 repulsa perturbatione ad tranquillitatem cogitationis an-
 helare. Sed qua ratione ad hoc vestra fraternitas pertinge-
 re possit ignoro. Qui enim regendam nauem suscipit, tan-
 to amplius necesse est vigilet, quanto amplius litus relin-
 quit, vt aliquando futuras procellas ex signis præuideat,
 aliquando venientes aut directo clauo, si parua sint, supe-
 ret, aut, si vehementer intumescunt, dato in obliquum la-
 tere, irruentes declinet; & sæpe solus vigilet, cum cuncti
 illi quibus nulla nauis cura commissæ est quiescant. Quo-
 modo autem suscepto pastoralis onere habere serenitatem
 cogitationum potestis, cum scriptum sit: *Ecce gigantes gement* Iob. 26.
sub aquis? Iuxta Ioannis etenim vocem, aqua populi sunt.
 Et gigantes sub aquis gemere est; quia quisquis in hoc
 mundo quasi quadam corporis mole, ordine potestatis
 excreuerit, tanto pondera maioris tribulationis sentit,
 quanto super se regendorum populorum curam suscepit.
 Sed si sancti Spiritus virtus afflictam mentem afflauerit,
 protinus hoc quod Israelitico populo corporaliter factum
 est, nobis spiritaliter contingit. Scriptum quippe est: *Filii* Exod. 15.
Israel ambulauerunt per siccum & medium mare. Et per pro-
 Concil. Tom. 13.

Isa. 43.

phetam Dominus pollicetur, dicens: *Cum transferis per aquas, tecum ero, & flumina non operient te.* Illos enim flumina operiunt, quos actiones huius sæculi mentis perturbatione confundunt. Nam qui sancti Spiritus gratiam tenet in mente, transit aquas, & tamen fluminibus non operitur: quia etiam inter medias populorum turmas sic peragit gressus sui itineris, ut non submittat actionibus sæculi caput mentis. Ego quoque qui indignus ad locum regiminis veni, infirmitatis meæ conscius, secretiora loca petere aliquando decreueram, sed superna mihi iudicia aduersari conspiciens, iugo Conditoris subdidi ceruicem cordis; hoc præcipue perpendens, quia quælibet occulta loca sine Dei gratia animam saluare non possunt; quod aliquando in ipsis quoque conspiciamus erratibus electorū. Nam Lot in ipsa peruersa ciuitate fuit iustus, in monte peccauit. Sed ista cur dicimus, cum maiora nouerimus? Quid enim paradiso iucundius? quid cælo securius? & tamen homo ex paradiso, & angelus de cælo peccando cecidit. Illius ergo nobis virtus quærenda est & gratia postulanda, sine qua nusquam absque periculo & culpa, cum quo nusquam sine iustitia esse possumus. Curandum ergo est, ut perturbatione cogitationum non exuperet animum, nam repellere funditus nullatenus potest. Quisquis enim est in loco regiminis, aliquando necesse est habeat etiam terrena cogitare, & exteriorum quoque curam gerere, ut grex commissus valeat ad ea quæ sibi sunt explenda subsistere. Sed magnopere semper prouidendum est, ne hæc eadem cura modum transeat, ut cum ad cor licenter admittitur, nimis excrescere non permittatur. Vnde recte per Ezechielem

Ezech. 44.

prophetam dicitur: *Sacerdotes caput suum non radant, neque comam suam nutriant, sed tondentes attondeant capita sua.* Quid enim per significationem sunt capilli in capite, nisi cogitationes in mente? qui dum super cerebrum insensibiliter oriuntur, curas vitæ præsentis designant, quæ ex sensu negligenti quia importune aliquando prodeunt; quasi a nobis non sentientibus procedunt. Quia igitur cuncti qui præsumt habere quidem sollicitudines exteriores debent, nec tamen eis vehementer incumbere; sacerdotes recte & caput prohibentur radere, & comam nutrire, ut cogitationes carnales de vita subditorum, nec a se

funditus amputent, nec rursus ad crescendum nimis relaxent. Vbi & bene dicitur: *Tondentes tondeant capita sua*; Ibidem. vt videlicet curæ temporalis sollicitudines, & quantum necesse est prodeant, & tamen recidantur citius, ne immoderatus excrescant. Dum igitur & per administratam exteriorē prouidentiam corporum vita protegitur, & rursus per immoderatam cordis intentio non impeditur; capilli in capite sacerdotis & seruantur vt cutem cooperiant, & refecantur ne oculos claudant. Præterea epistolas vestras directas plenas fide suscepimus, atque omnipotenti Deo gratias agimus; qui inconsutilem tunicam desuper contextam, videlicet ecclesiam suam vicaria confessione fidelium in vnitatem gratiæ ab omni erroris scissione custodit, & contra pereuntis mundi, vt ita dicam, tot culparum diluuium, ex multis lignis arcam construit, in qua omnipotentis Dei electi seruentur ad vitam. Nam cum vicissim nobis fidei nostræ confessionem transmittimus, & caritatem nostram erga nos ostendimus, quid aliud in sancta ecclesia agimus, nisi arcam bitumine linimus, ne vnda erroris intret, & vel spirituales quosque tamquam homines, vel carnales tamquam animalia occidat? Sed cum sapienter a vobis recta fides prolata sit, restat vt procul dubio debeatis pacem cordium prudentius custodire, propter hoc quod Veritas dicit: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos*; Marc. 9. Et Paulus apostolus admonet, dicens: *Soliciti seruare unitatem Spiritus in vinculo pacis. Qui rursus ait: Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum.* Quam videlicet pacem tunc vobiscum veraciter habebitis, si profani nominis superbiam declinetis, iuxta quod idem magister gentium dicit: *O Timothee, depositum custodi, deuitans profanas vocum nouitates.* 1. Tim. 6. Nimis quippe iniquum est, si hi, qui prædicatores humilitatis facti sunt, de vani nominis elatione gloriantur, cum verus prædicator dicat: *Mihi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Galat. 6. Ille ergo vere gloriosus est, qui non de temporali potentia, sed pro Christi nomine de sua passione gloriatur. In hoc itaque vos medullitus amplectimur. In hoc sacerdotes vos esse recognoscimus, si repulsa vanitate verborum sanctitatis locum cum sancta humilitate teneatis. Ecce enim in nefandi appellatione nominis scandaliza-

Concil. Tom. 13.

Xxx ij

ti sumus, & non minimas querelas seruamus in mente, & promimus in voce. Vestra autem fraternitas nouit quia
Math. 5. Veritas dicit: *Si offers munus tuum ante altare, & ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid aduersum te, relinque ibi munus tuum, & vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc veniens offeres munus tuum.* Qua in re pensandum est quia cum omnis culpa oblato sacrificio deleatur, tantum est malum scandali alieno corde generati, vt ab eo qui peccauerit nec ipsum sacrificium Dominus accipiat, quod delere peccatum solet. Curate ergo cordis vestri scandalum festine detergere, vt possit omnipotens Deus oblationis vestræ sacrificium acceptabile habere. Præterea cum recta a vobis fides veraciter & subtiliter sit prolata, inter eos quos per sanctissimas generales Synodos damnandos esse censuistis, Eudoxium quemdam vos damnasse reperimus, cuius nomen in Latina lingua neque in Synodis, neque in libris beatæ memoriæ episcoporum Epiphani, Augustini, & Philastri, quos contra hæreticos præcipue disputasse nouimus, positum reperimus. Quod si quis eum veraciter de catholicis patribus damnat, eius procul dubio sententiam sequimur. Vos tamen si in synodica vestra epistola eos quoque nominatim damnare voluistis, qui extra sanctas Synodos per patrum scripta damnantur, multos scriptis suis vestra fraternitas minus posuit, si autem eos quos generales Synodi respuunt, hunc vnum amplius. Sed inter hæc sciendum est, quia vt nobis liceat rectam fidem libere fateri, & cuncta quæ agenda sunt concorditer in pace disponere, pro serenissimorum dominorum vita, propria quoque sobole incessanter orandum est, vt omnipotens Deus eorum pedibus barbaras nationes subiiciat, longa eis & felicia tempora concedat, quatenus per Christianum imperium ea quæ est in Christo fides regnet.

EPISTOLA V.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

De conseruanda pace sanctæ ecclesiæ.

Gregorius Cyriaco episcopo Constantinopolitano.

DVDVM, dum in vrbe regia responsa sedis apostolicæ facerem, bona vestræ sanctitatis agnouī. Et quia vobis animarū nunc cura commissā est valde gaudeo. Et quamuis indignus omnipotentem Dominum quibus valeo precibus exoro, vt in vobis suam gratiam semper augeat, vosque ad æternam patriam faciat animarum lucra congregare. Quia vero ad hoc opus ad quod perducti estis infirmos vos esse dicitis, scimus quia prima virtus est cognitio infirmitatis, atque ex eo colligimus posse vos bene susceptum ministerium implere, quia vos videmus infirmitatem propriam ex humilitate cognoscere. Omnes enim infirmi sumus, sed ille est infirmior qui suam considerare non valet infirmitatem. Vos vero, beatissimi fratres, ideo fortes estis, quia de fortitudine propria diffidentes, in omnipotentis Dei virtute confiditis. Quantum vero mens mea caritati vestræ ligata sit, verbis epistolaribus explere non possum. Sed oro vt omnipotens Deus, eamdem quæ inter nos est caritatem, ex gratiæ suæ dono multiplicet, omnemque occasionem scandali auferat, ne sancta ecclesia confessione veræ fidei vnita, & coniunctis fidelium cordibus constipata, detrimentum aliquod, quod absit, sacerdotibus inter se discrepantibus sentiat. Quamuis ego in omne quod loquor, in omne quod superbis quorundam actibus contradico, ex omnipotentis Domini largitate caritatis intimæ custodiam nunquam relinquo, sed sic ea quæ sunt iustitiæ foris exequor, vt ea quæ intus amoris & dilectionis sunt minime postponam. Vos autem semper mihi amoris mei vicem reddite, & ea quæ pacis & dilectionis sunt custodite; vt vnum in mente permanentes, quo nullam dissensionem inter nos intrare permittimus, eo obtinere quæ petimus apud Dominum ex ipsa melius cordium nostrorū vnitate valeamus. Præterea Ioannem Calchedonensem presbyterum, & Athanasium Lycao-

Xxx iij

niæ sanctitati vestræ commendo, vt nullus vobis contra eos falsidica locutione surrepat, quia eorum fidem subtiliter discussi, eosque rectos in suis confessionibus, quæ & scripto datæ sunt, inueni. Sancta autem trinitas sua vos manu protegat, & circa animarum custodiam semper vos vigilantes & sollicitos reddat, quatenus in æterna retributione valeatis non solum de vestro opere, sed etiam de subditorum vestrorum melioratione coronari.

EPISTOLA VI.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM AVGVSTVM.

De electione Cyriaci episcopi gratias agit.

Gregorius Mauricio Augusto.

OMNIPOTENS Deus, qui pietatem vestram pacis ecclesiasticæ fecit esse custodem, in ipsa vos fide seruet, quam vos sacerdotali vnitæ seruatis; cumque supernæ pietatis iugo cor humiliter subditis, cælesti gratia agitur, vt hostes vestros pede fortitudinis prematis. Non enim parua potuit esse mercedis, quod Ioanne sanctæ memoriæ de hac luce subtracto, ad ordinandum sacerdotem pietas vestra diu hæsitauit, tempus paulo longius distulit, cum metu omnipotentis Domini consiliū quæsiuit, vt videlicet causa Dei cum magno debuisset timore disponi. Vnde & aptum valde existere in pastoralis regimine fratrem atque consacerdotem meum Cyriacum existimo, quem ad eundem ordinem pietatis vestræ consilia longa genuerunt. Qui in administrandis dudum rebus ecclesiasticis quam sollicitus, & quo modo fuerit exercitatus, cuncti nouimus. Vnde & superna gestum dispositione non ambigo, vt qui bene minima gesserat, congrue maiora susciperet, atque a cura rerum ad animarum regimina transiret. Pro qua re totis precibus deprecamur, vt bonum hoc omnipotens Deus serenitati dominorum, piæque eorum soboli & in præsentis sæculo atque in perpetua remuneratione retribuat, & prædicto fratri & consacerdoti meo, qui dominico gregi prælatus est, animarum curam plena sollicitudine exhibere concedat, vt irreprehensibiliter possit subditorum suorum & praua corrigere, & recta ad crescendum

fouere; quatenus de eo pietatis vestræ iudicium, non solum ante homines, sed etiam ante supernæ quoque maiestatis oculos conualescat. Venerabiles autem viros Georgium presbyterum, & Theodorum diaconum pro iussione dominorum atque pro imminetia hiemalis temporis in hac Vrbe moras perpeti non permisi.

EPISTOLA VII.
GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM PATRICIVM.

Reprehendit eos qui in Cyriaci ordinatione clamarunt:

Hæc dies quam fecit Dominus. Demonstrat præterea
ex culpa præsentium deteriores
fieri subditos. *Psal. 117.*

*Gregorius Mauriciopatricio, Petro Domitiano, & Elpidio
episcopis, &c.*

ORINATIONEM viri sanctissimi Cyriaci fratris & confacerdotis mei cum magna vos lætitia suscepisse vehementer exulto, & quia Paulo apostolo prædicante dicimus: *Si gaudet vnum membrum, congaudent cetera membra;* *1. Cor. 12.* pensare vos necesse est, quanta vobis hac in re exultatione congaudeo, in qua non vnum membrum, sed multa Christi membra gauisa sunt. Sicut tamen scripta fraternitatis vestræ potui transcurrendo perpendere, magna lætitia in immoderatam eiusdem fratris mei laudem vos rapuit. Nam hunc sicut solem in ecclesia apparuisse dicitis, ita ut cuncti clamaretis: *Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea.* *Psal. 117.* Et certe sequentis vitæ promissio est, qua dicitur: *Fulgebunt iusti sicut sol.* Nam in hac vita ad *Matth. 13.* huc quisque positus quantalibet virtute polleat quomodo sicut sol fulget, in qua corpus quod corrumpitur aggruat animam, & deprimit terrena inhabitatio sensum multa cogitantem? In qua videmus aliam legem in membris *Rom. 7.* nostris repugnantem legi mentis nostræ, & captiuos nos ducentem in lege peccati, quæ est in membris nostris, in qua & in nobismetipsis responsum mortis habemus, ut non simus fidentes in nobis. In qua etiam propheta clamat: *Timor & tremor venerunt super me, & contexerunt me tenebræ.* Nam & quod scriptum est: *Sapiens ut sol permanet,* *Eccles. 27.*

*fatuus ut luna mutatur: non ad claritatis fulgorem, sed ad perseverantiam boni operis comparatio est solis deducta. Bonum vero ordinationis eius initium potuit videri, sed nondum potuit de perseverantia a vobis laudari. Quod autem Hæc dies quam fecit Dominus clamasse vos dicitis, de quo hoc dictum sit pensare debuistis: præmissum quippe est: Lapidem quem reprobaurent ædificantes, hic factus est in caput anguli. A Domino factum est istud: & est mirabile in oculis nostris. Atque de hoc eodem lapide protinus subditur: Hæc dies quam fecit Dominus. Ipse enim qui pro fortitudine constructionis dicitur lapis, pro illuminationis gratia appellatus est dies, qui etiam factus est, quia incarnatus est. In quo exultare & lætari præcipimur, quia erroris nostri tenebras suæ in nobis virtutis luce superavit. In creaturæ autem laudem vox illa dari non debuit, quæ soli convenit Creatori. Sed cur ista reprehendo, qui quantum gaudia mentem rapiunt scio? Caritas etenim vestra magnam vobis lætitiā genuit, quam videlicet mentis lætitiā in favore lingua secuta est. Quod cum ita sit, laus ista culpa iam dici non potest, quam caritas inuenit. Mihi vero de sanctissimo fratre meo dici breuiter debuit, quod sufficienter acciperem, quia scirem quis esset qui hanc mihi præcipue dudum suæ magnitudinis probationem dedit; quod in tam multis dispensationis ecclesiasticæ causis occupatus tranquillum cor inter turbulētas frequentias tenuit, seque ipsum semper sub mansuetudine restrinxit. Quod videlicet non parua laus magni & inconcussi est animi, inter causarum turbas non fuisse turbatum. Præterea assiduus insistere fraternitas tua precibus debet, ut omnipotens Deus in prædicto fratre & consacerdote nostro bene cœpta custodiat, & semper ad meliora perducatur. Hoc sanctissimis vobis, hoc subiecto ei populo semper orandum est. Nam ita sibi regentium merita coniectantur & plebium, ut sæpe ex culpa præsentium deterior fiat vita subiectorum, & sæpe ex merito plebium delinquat vita pastorum. Quia enim mala actio præsentis valde noceat subditis testantur Pharisei, de quibus scriptum est: *Clauditis regnum cælorum ante homines: vos enim non intratis, nec introeuntes finitis introire.* Et quia culpa plebium multum noceat vitæ pastorum, in Dauid factum cognosci-*

Psal. 117.

Matth. 23.

2. Reg. 2. &
24.

nolci-

nosceamus. Ille enim Deo attestante laudatus, ille supernorum mysteriorum conscius, tumore repentinæ elationis inflatus, populum numerando peccauit, & tamen vindictam populus Dauid peccante suscepit. Cur hoc? quia videlicet secundum meritum plebium disponuntur corda regentium. Iustus vero iudex peccantis vitium & ipsorum animaduersione corripuit, ex quorum causa peccauit. Sed quia ipse sua scilicet voluntate superbiens, à culpa alienus non fuit, vindictâ culpæ etiam ipse suscepit. Nam ira sæuiens, quæ corporaliter populum perculit, rectorem quoque populi intimo cordis dolore prostrauit. Hæc itaque considerate inuicem, & sicut is qui vobis plebibusque prælatus est intercedere pro omnibus, ita pro eius conuersatione & moribus orare omnes debetis, ut apud omnipotentem Deum & vos illius valeatis imitatione proficere, & ille meritis vestris adiungetur. Cuncti autem concorditer pro serenissimis dominis, eorumque pia sobole cum magnis in quantum possumus assidue fletibus oremus, ut eorum vitam gratia protegens superna custodiat, & Christiano imperio gentium colla subternat.

EPISTOLA VIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD STEPHANVM EPISCOPVM.

De Maria patricia conuersa, & Constantinum præfectum commendat.

Gregorius Stephano episcopo.

SCRIPTA vestræ sanctitatis medullata mihi caritatis verba locuta sunt; ita ut per calamum, sic in epistolis animus transfret, ac si mihi per semetipsam mens ipsa loqueretur. Qua de re magnas omnipotenti Deo gratias refero, quia & diuisis corporibus, nobisque a vobis recedentibus longe, caritas inter nos permanet indiuisa. Et quidem multum mihi, & ultra quam indignus audire debui, fauorem in epistolis demonstratis. Et scriptum est: *Ne laudes hominem quamdiu viuit.* Tamen etsi audire talia dignus non fui, orationibus vestris peto, ut dignus efficiar, ut si bona in me non ideo dixistis quia sunt, ideo sint quia dixistis. De gloriosa autem Maria patricia valde lætatus

Ioan. diac.
lib. 4. c. 62.

Eccles. 11.

Concil. Tom. 13.

Y y

Pron. 14.

sum, quia in sancto Dei ouili aggregata est, quod ex vestra factum assidua prædicatione non dubito; quia ex ipso fructu ostenditis quantum pro fide catholica laboratis. Multos etiam per illam venire ad ecclesiam suspicor, quod totum vestræ laudi proficit; quia scriptum est: *Vbi plurimæ segetes, ibi maxima fortitudo bouum.* Manifestatur enim virtus prædicantium, vbi surgit seges animarum. Communem vero filium excellentissimum virum domnum Constantinum præfectum quantum plus diligitis, tantum exhortari continue debetis, vt in causis, in quibus mixtus est, semper omnipotentis Dei iudicium ante oculos cordis habeat, eique soli placere studeat, qui & in præsentī vita valet protegere, & cælestis patriæ præmia compensare.

EPISTOLA IX.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM SYRACVSANVM.

Gratias agit de bonitate eleemosynarum, & præcipit ne sua scripta ad mensam legeret.

Gregorius Ioanni episcopo Syracusano.

BENEDICTIONEM quam pauperibus fraternitas vestra transmisit, lator præsentium homo vester Candidus nobis dispensantibus suis manibus erogauit; quod vobis secundum animum vestrum fortasse parum visum est. Nos tamen secundum modum vestræ substantiæ esse nimium & ultra modum æstimamus, vt qui illic apud vos innumeros pauperes habetis, pro explenda largitate misericordiæ, etiam loca alia & longe posita requiratis. De causis vero aliis a vobis scriptis prioribus iam respondisse memini, & nihil aliud quærere debetis, nisi vt sub consideratione solius omnipotentis Dei cuncta faciatis, & nullius persona vos a vigore disciplinæ emolliat, neque vehemens indignatio in rigore, quod absit, aliquo immoderata distriktionis obduret. Præterea audio quod aliqua de his quæ scripsisse me memini, fraternitas vestra ad mensam suam coram extraneis legi faciat; quod mihi non videtur esse faciendum, quia hoc quod vos pro caritate facitis, possunt quidam, quantum ad me est, vanæ gloriæ deputa-

re. Ideoque coram extraneis antiquorum dicta legite, ex quorum auctoritate valeant qui audierint informari.

EPISTOLA X.

GREGORII PAPÆ I.

AD AGNELLVM EPISCOPVM DE ARIMINO.

De præposito ordinando, & cura monasterii.

Gregorius Agnello episcopo de Arimino.

FILIO nostro Secundino seruo Dei renuntiante didicimus, quod dilectio tua præpositum non habens omnino in regendis fratribus elaborer. Si ergo qui vos ex ordine sequitur talis est vt circa cellæ ordinationem fratrumque custodiam, nec non & in lucrandis animabus solers valeat inueniri, is debet ad hunc locum incunctanter accedere. Si vero talis non est, qualem locus exposcit, de quolibet etiam vltimo gradu, si talis inter fratres, Domino protegente, fuerit repertus, qui vitæ meritis dignum conuersationis suæ præbeat documentum, diuiniq; in eo timoris vigor inuigilet, huius non locus, sed est vtilitas profecto prouidenda, vt tali exemplo ad bonæ imitationis normam cuncti se fratres extendant, nec eos adhuc locus inferior ad bene operandum tepidos reddat, dum in illo qui profecerit, de præsentis quod imitentur aspiciunt. Dilectioni quapropter tuæ in hac ordinatione sit nulla dubietas, quod non locus, sed actio apta perquiritur; quia & ante Deum ille prioris obtinet locum, qui in eiusdem oculis, etiam si hic abiectus sit, bonæ actionis instrumento placuerit. Circa fratres namque sollicita vos, sicut confidimus, decet inuigilare custodia, ne a recto conuersationis itinere per illicitas euagando cogitationes exorbitent, atque inimico per inertem custodiam irruptionis aditum præstent. Sed eos orationi decet instantius adherere, quatenus pia cæpta eorum, suæ propitiationis dono perficiant, & imperfecta ad cumulum faciant perfectionis ascendere.

EPISTOLA XI.

GREGORII PAPÆ I.

AD RVFINVM EPISCOPVM EPHESI.

Commendat clericum quemdam literas nescientem.

Gregorius Rufino episcopo Ephesi.

AMICITIARVM vestrarum antiqua nos caritas monuit fraternitatem vestram scriptis presentibus visitare. Magno etenim sumus gaudio releuati, quod de vestra salutis indicio prospera cuncta cognouimus; sed in his omnipotentem Dominum deprecamur, ut sicut nos in presenti vita, quæ quodammodo umbra futura est, de transitoria præstitit corporis incolumitate gaudere, ita in illa cælesti patria, in qua vita vera est, de perfecta animæ salute gratulari, communique faciat exultatione gaudere. Harum itaque lator nostris se apud vos desiderans epistolis commendari, a nobis inquisitus utrum sicut decet clericum, literas didicisset, eas se ignorare respondit. Quid ergo commendationis de eo apud fraternitatem vestram amplius agamus ignoro, nisi ut de eius anima debeatis esse solliciti, ac circa eum pastoralis inuigilare custodia, ut qui nescit legere, lingua vestra illi sit codex, ut in bono prædicationis vestra vel operis quod imitetur aspiciat. Solet enim plerumque strictius cor viuæ vox trahere quam lectio dicta per transitum. Sed dum hæc ei interius spiritalis a vobis magisterii doctrina tribuetur, exterior quoque sollicitudo non desit, ut eius adiumento ad spiritalia appetenda perueniat. Transitoria quoque percipiat; ne si hoc despicitur, desit cui prædicatio ministretur.

EPISTOLA XII.

GREGORII PAPÆ I.

AD RESPECTAM ABBATISSAM MASSILIENSEM.

Præceptum de priuilegiis eius monasterio concessis.

Gregorius Respectæ abbatissæ de Galliis Massiliæ.

PÆ postulatio voluntatis effectu debet prosequente compleri; quatenus & deuotionis sinceritas laudabiliter enitescat, & utilitas postulata vires indubitanter assu-

mat. Proinde monasterio, quod in honorem sancti Cassiani est consecratum, in quo præesse dignosceris, iuxta petitionem filiorum nostrorum Dynamii atque Aureliani, qui id religiosa deuotione domui sui iuris iniunctis vniisse ædificiis comprobantur, hæc priuilegia præuidimus indulgeri. Constituentes vt obeunte antedicti monasterii abbatissa, non extranea, sed quam congregatio sibi de suis elegerit, ordinetur: quam tamen, si digna huic ministerio iudicata fuerit, eiusdem loci episcopus ordinet. In rebus autem, vel in dispositione monasterii eiusdem, nec episcopum, nec ecclesiasticorum quemquam aliquam habere decernimus potestatem; sed hæc ad sollicitudinis tuæ, vel quæ post te in eodem loco fuerit abbatissa, curam statuimus per omnia pertinere. Die siquidem natalis vel dedicationis supradicti monasterii episcopo illic Missarum sacra conueniat solennia celebrare. A quo tamen ita est hoc officium exoluendum, vt cathedra eius nisi prædictis diebus, dum illic Missarum solennia celebrat, non ponatur. Quo discedente, similiter etiam cathedra illius de eodem oratorio auferatur. Ceteris vero diebus per presbyterum, qui ab eodem episcopo fuerit deputatus, Missarum officia peragantur. Præterea erga vitam actusque ancillarum Dei, siue abbatissæ, quæ in suprascripto fuerit monasterio constituta, episcopo secundum Dei timorem sollicitudinem statuimus adhibere; vt si aliquam de illic habitantibus exigente culpa oportuerit ultioni submitti, ipse iuxta sacrorum Canonum vigorem modis omnibus debeat vindicare. His ergo a nobis statutis atque concessis, ita te in congregationis tuæ dispositione custodiam stude sollicitiorem enixius in omnibus exhibere, vt iniqui hostis malitia nihil ibi quod maculari possit inueniat. Hæc igitur omnia, quæ huius pagina præceptionis amplectitur, monasterio tuo in omnibus & ab omnibus in perpetuum seruari Christo protegente censemus, quatenus indultorum priuilegiorum beneficia in sua semper inuiolabiliter firmitate permaneant.

Mense Nouembri, indictione decimaquinta.

EPISTOLA XIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD FORTVNATVM EPISCOPVM FANENSEM.

Scribit sacra vasa pro redemptione captiuorum
venumdanda.*Gregorius Fortunato episcopo Fanensi.*

SICVT reprehensibile & vltione dignum est sacrata quæpiam vasa, præterquam in his quæ lex & sacri Canones præcipiunt, venumdare, ita nulla est obiurgatione vel vindicta plectendum, si pietatis causa pro captiuorum fuerint redemptione distracta. Quia ergo fraternitate vestra indicante comperimus ad redemptionem captiuorum mutuum se fecisse pecuniam, & eam vnde soluere possitis non habere, atque ob hoc cum nostra vos auctoritate sacrata velle vasa distrahere; in hac re, quia & legum & Canonum decreta consentiunt, nostrum consensum præbere curauimus, & in distrahendis sacratis vasis vobis licentiam indulgemus. Sed ne eorum venditio ad vestram possit inuidiam pertinere, oportet vt in Ioannis defensoris nostri præsentia vsque ad quantitatem debiti distrahi, & eorum solui precium creditoribus debeat; quatenus dum hæc res huiusmodi fuerit obseruatione completa, nec creditores mutuatae pecuniae damna sentiant, nec fraternitas vestra inuidiam nunc vel quandoque sustineat.

EPISTOLA XIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD CONSTANTIVM EPISCOPVM MEDIOLANENSEM.

De non curandis obtreccionibus malorum.

Gregorius Constantio episcopo Mediolanensi.

Grat. xi. q.
i. cap. In
cunctis.

ANTIQVVS humani generis inimicus, quibus vos linguarum iaculis, & malorum cordium insidiis existimauit impetendos, relatione multorum iamdudum me audisse cognoscite. Sed in cunctis, quæ in hac vita aduersa proueniunt, sola est, sicut nostis, omnipotentis Dei distri-

ctio pensanda, atque ad cor semper proprium recurrendum, vt nullius nos ibi lingua implicet, vbi conscientia non accusat. Quem enim conscientia defendit, & inter accusationem liber est, & liber vel sine accusatione esse non potest, si sola quæ interius addicit, conscientia accusat. De vestra igitur sanctitate absit a Christianorum iudicio, vt ea quæ maledicorum hominum rumoribus conficta sunt, credamus in qualicumque modulo suspicionis adducere: quia & sacri eloquii testimonium tenemus, vt maiora mala cum forsitan dicuntur, nisi probata credi non debeant, sed probata citius vlscisci. Nam ipse qui omnia creauit, & cuncta quæ condidit intuetur Deus, malorum grauium ultione commotus ait: *Clamor Sodomæ & Gomorrhæ* Gen. 18. *ascendit ad me, descendam vt videam utrum clamorem quem audiui, opere compleuerint, & vliscar: an non est ita vt sciam?* Quo enim descenderet Deus, vt quæ essent facta cognosceret? Aut quid non is qui vbique est sciret? Sed vt nostræ ignorantia exemplum discretionis daret, quatenus deberemus mala graui audita non credere, ipse se dicit ad cognoscendum descendere, de quo omnibus liquet quia & non descendens omnia sciret. Hæc igitur dixi, vt nimia esse leuitatis ostenderem, si quis mala graui credere studeat, quæ probari non possunt. Vnde sanctitas vestra debet mentem suam a maledicorum hominum rumoribus atque obtreptione disiungere, & sola quæ æternæ vitæ sunt, atque ad vtilitatem subditorum proficiunt, cogitare; quia & ad hoc fortasse antiquus hostis tali cura implicari vos voluit, vt dum fraternitatis vestræ animus erga ea quæ sua sunt indefinenter occupatur, aliena minus cogitet, & nullum verbi solatium subditis inferat, atque peruerse agentibus nulla distractione contradicat. Sic namque in corporali prælio fieri solet, vt is qui in certamine vexillum portat, ipsum hostis vehementer impetat, quatenus si ipse qui a ceteris attenditur, vulnus acceperit, multitudo omnis citius dispersa capiatur. Hoc igitur opinionis illatæ vulnus sentire vestra fraternitas non debet, sed vitam atque meliorationem sibi commissorum curare, quatenus venturo iudici bonam possitis & de vestra innocentia, & de subiectorum melioratione ponere rationem. Cetera autem quæ ad vtilitatem temporis con-

gruunt, per Marianum defensorem nostrum vobis verbo intimanda mandauimus. Illum vero episcopum quem a fraternitate tua inuenimus esse depositum, postquam sacri Canones, sicut nostis, ultra tres menses ecclesiam præcipiant non vacare, si manifestum in eo crimen apparuit, loco eius episcopum studii vestri sit modis omnibus ordinare, quia diu sine proprio rectore esse non debet ecclesia.

Mense Maio, indictione decimaquinta.

EPISTOLA XV.

GREGORII PAPÆ I.

AD GEORGIVM ET THEODORVM.

Dominum descendentem ad inferos illos secum assumptisse ac liberasse, qui in illum crediderant, & eius præcepta seruauerant.

Gregorius Georgio presbytero, & Theodoro diacono ecclesiæ Constantinopolitanæ.

MEMOR bonitatis vestræ atque caritatis, memetipsum valde reprehendo, quod vos ad remeandum citius relaxaui: sed quia semel ac secundo importune mihi de relaxatione vestra vos insistentes vidi, perpendi ne graue esset, si vestra apud nos dilectio moraretur. Postquam vero cognouimus vos propter hiemis tempus tam longo tempore in itinere remansisse, fateor, citius dimissos esse vos dolui. Si enim iter propositum vestra dilectio peragere non valebat, melius fuerat ut apud me moram quam extra me faceret. Præterea post discessum vestrum dilectissimis filiis meis diaconis narrantibus agnoui, quod dilectio vestra dixisset: omnipotentem Dominum Salvatorem nostrum Iesum Christum ad inferos descendentem omnes qui illic confiterentur eum Deum saluasse, atque a pœnis debitis liberasse. De qua re volo ut fraternitas vestra longe aliter sentiat. Descendens quippe ad inferos, solos illos per suam gratiam liberauit, qui eum & venturum esse crediderant, & præcepta eius viuendo tenuerant. Constat autem quia post incarnationem Domini nullus etiam ex his saluari potest, qui fidem illius tenent, & vitam fidei non habent; quia scriptum est: *Confitentur se nosse Deum, factis au-*

tem

tem negant. Et Ioannes ait: *Qui dicit quia nouit eum, & mada-* 1. Ioan. 2.
ta eius non custodit, mendax est. Iacobus quoque frater Domi-
 ni scribit, dicens: *Fides sine operibus mortua est.* Si ergo fideles Iacob. 2.
 nunc sine bonis operibus non saluantur, & infideles ac re-
 probi sine bona actione Domino ad inferos descendente
 saluati sunt, melior illorum fors fuit qui incarnationem
 Domini minime viderunt, quam horum qui post incarna-
 tionis eius mysterium nati sunt. Quod quantæ fatuitatis
 sit dicere vel sentire, ipse Dominus testatur discipulis, di-
 cens: *Multi reges & prophetae cupierunt videre quæ vos videtis,* Matth. 13.
& non viderunt. Sed ne dilectionem vestram in mea dispu-
 tatione immorer, quid de hac hæresi Philaster in libro
 quem de hæresibus scripsit dixerit, cognoscat. Cuius hæc
 verba sunt: *Sunt hæretici qui dicunt Dominum in infernum de-*
scendisse, & omnibus post mortem suam etiam ibidem se nuntiasse,
ut confitentes ibidem saluarentur; cum hoc sit contrarium dicenti
prophetae Dauid: In inferno autem quis confitebitur tibi? Et Apo- Psal. 6.
stolus: Quotquot sine lege peccauerunt, sine lege peribunt. Cuius Rom. 2.
 verbis beatus quoque Augustinus in eo libro concordat
 quem de hæresibus scripsit. Hæc itaque omnia pertra-
 ctantes, nihi aliud teneatis, nisi quod vera fides per catho-
 licam ecclesiam docet: quia descendens ad inferos Do-
 minus illos solummodo ab inferni claustris eripuit, quos
 viuentes in carne per suam gratiam in fide & bona ope-
 ratione seruauit. Quod enim per euangelium dicit: *Cum* Ioan. 12.
exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum, omnia vide-
 licet electa: nam trahi ad Deum post mortem non potuit,
 qui se a Deo male viuendo separauit. Omnipotens Deus
 sua vos protectione custodiat, ut vbicumque estis, & in
 anima & in corpore gratiæ eius auxilium sentiat.

EPISTOLA XVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD AGNELLVM EPISCOPVM TERRACINENSEM.

De obitu Bacaudæ, & visitatione ecclesiæ eius.

Gregorius Agnello episcopo Terracinenfi.

OBITVM Bacaudæ antistitis directa relatio patefecit,
 quapropter visitationis ecclesiæ destitutæ fraternita-
 Concil. Tom. 13.

Z z z

ti tuæ operam solenniter delegamus: quam ita te conuenit exhibere, vt nihil de prouectionibus clericorū, reditu, vel ornatu, ministeriisque, vel quidquid illud est in patrimonio eiusdem, a quoquam præsumatur. Et ideo fraternitas tua ad prædictam ecclesiam ire properabit, & assiduis adhortationibus clerum plebemque eiusdem ecclesiæ admonere festinet, vt remoto studio, vno eodemque consensu talem sibi præficiendum expetat sacerdotem, qui tanto ministerio dignus valeat reperiri, & a venerandis Canonibus nullatenus respuatur. Qui dum fuerit postulatus, cum solennitate decreti omnium subscriptionibus roborati, & dilectionis tuæ testimonio literarum ad nos faciendus occurrat: commonentes etiam fraternitatem tuam, vt nullum de altera eligi permittatis ecclesia, nisi forte inter clericos ipsius ciuitatis, in qua visitationis impendis officium, nullus ad episcopatum dignus, quod euenire non credimus, potuerit inueniri. Prouisurus ante omnia, ne ad hoc cuiuslibet conuersationis meritum laicæ personæ aspirare præsumant, & tu periculum ordinis tui, quod absit, incurras.

EPISTOLA XVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD SABINIANVM EPISCOPVM IADERTINVM.

De non communicando Maximo præuaricatori.

Gregorius Sabiniano episcopo Iadertino.

Si dispensationis ecclesiasticæ regulam & antiquæ consuetudinis ordinem sollicita studuisses consideratione pensare, nec tibi aliqua illicitæ præsumptionis culpa subreperet, nec alii occasione tui peccati discrimen incurrerent. Itaque cognouisse te non est ambiguum, quia dum ad nos quædam de Maximo peruenissent, quæ sacerdotii prouectum non leuiter impedirent, nostrum in eius persona non fuisse consensum, nec prius eum nos voluisse ad hoc quod nitebatur accedere, quam digna de his quæ dicta erant satisfactio proueniret. Quod cum seruare & tu omnino debuisses, actum magis est vt antedictus Maximus cæcæ mentis suæ auuiditate episcopatū arripiens, ad suam te incaute voluntatem contra nostrum vetitum inclinaret.

Sed ne vel tunc irrequisita quæ ad nos perlata fuerant permanerent, nostris vt huc veniret epistolis est accersitus. Quem etiam prauo studio differentē, curæ nobis fuit sub interdictione communionis iteratis epistolis admonere, vt ad nos pro sui purificatione venire excusatione postposita properaret: sed elegit excommunicationi succumbere, quam obedientiam exhibere. Vnde contingit vt peruersæ ipsius mentis prauitas in suam alios secum, quod dici nefas est, perditionem conuolueret. Nunc autem quia ab eius te nequitia cognouimus dissentire, denique vt nec ei communices, nec nominis ipsius facias inter sacra Missarum solennia mentionem, vt animæ tuæ vel sero te ab eo discordasse proficiat, scriptis te præsentibus adhortamur, quatenus ad nos mora submota venire non differas, sed & alios tecum, quos tamen potueris, episcopos ceterosque religiosos festines adducere, vt causa subtilius examinata, & nostra, si res exegerit, congrue decenterque debeat absolutio prouenire, & hi qui in peccato eiusdem temeritate collapsi sunt, ad viam salutis, auxiliante beato Petro apostolorum principe, dispositione Deo placita reuocentur. Sciat autem quisquis ad nos episcopus vel religiosus venerit, nullum se præiudicium vel iniustitiam sustinere, sed ita interim cognita veritate quæ Redemptori nostro placuerint ordinari, quatenus ex ipsa nostra dispensatione Domino suffragante cunctis appareat non nos proprio odio contra aliquem, sed Dei zelo & ecclesiastici ordinis libramine commoueri.

EPISTOLA XVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARTINVM DIACONVM ET ABBATEM.

De absolutione eius.

*Gregorius Martino diacono & abbati.**al. illi-
citis

SICVT veraciter aduersus religiosos dicta crimina digna sunt ultione plectenda, ita ab * illatis sunt nihilominus absoluendi, quando nullus eos culpæ reatus adstringit. Quia igitur aliqua nobis de te fuerant nuntiata, quæ officii tui propositum non leuiter macularent, curæ nobis fuit ea diu ac subtili inuestigatione perquirere. Et quo-

Concil. Tom. 13.

Zzz ij

niam nil quod tibi noceret inuenimus, ne qua de his quæ dicta fuerant suspicio remaneret, ad plenissimam te satisfactionem, si ab eis insons extiteris, ad sacratissimum corpus beati Petri apostolorum principis districta fecimus sacramenta præbere. Et ideo postquam nobis ut oportuit satisfactum est: dilectionem tuam præuidimus modis omnibus absoluendam, atque ad tuam te ecclesiam, in eo videlicet quo fuisti loco & ordine per omnia statuimus remeare, & nullam te a quoquam contradictionem vel inquietudinem de his quæ ad nos perlata fuerant sustinere: admonentes ut ita te de cetero cautum sollicitumque debeas exhibere, quatenus & officio tuo moribus & actione respondeas, ut omnis contra te penitus aduersæ opinioni dicendi subtrahatur occasio.

Mense Maio, indictione decimaquinta.

EPISTOLA XIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM.

Ut episcopi Siciliae Romam accedant sine prætoris impedimento, & de consolatione Libertini.

Gregorius Cypriano diacono.

NOVIT dilectio tua hanc olim consuetudinem tenuisse, ut fratres & coepiscopi nostri Romam semel in triennio de Sicilia convenirent; sed nos eorum labori consulentes, constituisse ut suam hic semel in quinquennio præsentiam exhiberent. Et quia iam diu est quod huc minime conuenerunt, eos hortari te volumus, ut natalem sancti Petri hic Deo perducente nobiscum debeant celebrare. Sed ne forte prætor aliqua possit nasci suspicio, si eos huc admonitos venire cognouerit; voluntatem nostram intelligens, ita hoc ex te facere stude, ut & ipsi, sicut prædiximus, ad diem constitutum huc veniant, & nulla de eis prætori possit esse suspicio: Liparitanum vero & Regitanum episcopos ut huc veniant pariter commonebis. Circa Libertinum vero virum magnificum esto sollicitus, ut nullus illum dolus decipiat, quia aliqua nobis de Rauen-nati vrbe scripta sunt, ipsamque ad te epistolam misimus, ut ex ea qualiter te erga eum debeas exhibere possis addi-

scere. Consolare autem eum, vt se non affligat; quia credimus quod nos dilectissimus atque excellentissimus filius noster exarchus non contristet. Nam de persona ipsius scribere non distulimus. Sed quia in Pado idem exarchus occupatus est, minime scripta eius suscepimus.

EPISTOLA XX.

GREGORII PAPÆ I.

AD FORTVNATVM ET ANTHEMIVM.

Desponsatam in monasterio conuersam nullo damno mulctandam.

Gregorius Fortunato episcopo & Anthemio defensori.

CATELLVS præsentium lator nobis innotuit sororem suam, quæ Stephano cuidam fuerat desponsata, diuinæ propitiationis instinctu Neapoli in monasterio fuisse conuersam, atque eundem Stephanum domum & res eius aliquas indebite detinere. Et quia decreta legalia desponsatam, si conuerti voluerit, nullo omnino censuerunt damno mulctari, fraternitas tua vna cum Anthemio subdiacono veritatē diligenti curiositate studeat perscrutari. Et si, vt edocti sumus, domum vel quid aliud superscriptum Stephanum iniuste tenere cognoscitis, eum adhortatio vestra instanter admoneat, vt quæ indebite detinet, sine aliqua mora vel altercatione restituat, ne rerum alienarum restitutionem sub qualibet excusationis specie differat. Quem si adhortationem vestram negligere fortasse cognoscitis, nobis tam hoc quam etiam qualiter se causæ veritas habeat subtiliter indicate, quatenus cognito negotii merito, aliter cogatur æquitate suadente restituere, quod facere propria sponte honestatis consideratione contemnit. Latorem vero præsentium fraternitati tuæ commendantes hortamur, vt eum illic moras pati hac pro causa diutius non permittat.

EPISTOLA XXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD CANDIDVM PRESBYTERVM.

Vt Christianos redimat, qui in Iudæorum seruitio
Narbone detinebantur.

Gregorius Candido presbytero nostro per Gallias.

DOMINICVS præsentium portitor lacrymabiliter nobis innotuit quatuor fratres suos de captiuitate a Iudæis redemptos esse, atque eos nunc Narbonæ in eorumdem Iudæorum seruitio detineri. Et quia omnino graue execrandumque est Christianos esse in seruitio Iudæorum, dilectionem tuam scriptis præsentibus adhorramur, vt cum omni subtilitate & sollicitudine studeat perscrutari; & si reuera ira est, atque manifesta tibi veritate constiterit, quia neque ipsi vnde se redimant neque superscriptus portitor habet, eos studii tui sit redimere; sciens quia quidquid in eis dederis tuis sine dubio rationibus imputabitur.

Mense Iunio, indictione decimaquarta.

EPISTOLA XXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD GREGORIAM CVBICVLARIAM AVGVSTÆ.

Luc. 7.

De eo quod scriptum est: *Dimissa sunt ei peccata multa,*
aliisque testimoniis multis. De misericordia Dei.

Gregorius Gregoriæ cubiculariæ Augustæ.

Ibidem.

DESIDERATA dulcedinis vestræ scripta suscepi, in quibus vos omnino de peccatorum multitudine studuistis accusare; sed scio quia omnipotentem Dominum feruenter diligitis, atque in eius misericordia confido, quia illa de vobis sententia ex ore veritatis procedit, quæ de quadam sancta muliere dicta est: *Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Quomodo autem fuerint dimissa, in hoc etiam monstratum est, quod postmodum est secutum, quia ad pedes Domini sedebat, & verbum ex ore illius audiebat. In contemplatiua enim vita suspensa, iam actiuam transcenderat, quam adhuc Martha illius so-

ror tenebat. Sepultum quoque Dominum requisivit, studiose ad monumentum inclinata corpus illius non inuenit. Sed etiam recedentibus discipulis ipsa ante ianuam monumenti plorans perstitit, & quem mortuum quærebat, viuentem videre meruit, & resurrexisse Dominum discipulis nuntiavit. Et hoc quidem mira dispensatione pietatis Dei fuit, vt ex ore mulieris nuntiaretur vita, quia ex ore mulieris mors fuerat in paradiso propinata. Quæ alio quoque tempore cum Maria altera Dominum post resurrectionem vidit, & accedens, pedes eius tenuit. Duce rogo ante oculos, quæ manus, cuius tenuerunt pedes? Illa mulier quæ fuerat in ciuitate peccatrix, illæ manus quæ fuerant iniquitate pollutæ, illius tetigerunt pedes qui ad Patris dexteram super angelorum verticem sedet. Pensemus si possumus quæ sint ista supernæ pietatis viscera, vt mulier, quæ in profundo voraginis fuerat demersa per culpam, ex amoris penna sic in altum leuaretur per gratiam. Impletum est, dulcissima filia, impletum quod de hoc sanctæ ecclesiæ tempore prophetica nobis voce promissum est: *Et in die illo erit domus Dauid fons patens in ablutionem peccatoris, & menstruata.* Domus enim Dauid nobis peccatoribus fons patens in ablutionem est, quia ab iniquitatum nostrarum sordibus per Dauid filium Saluatorem nostrum aperta iam misericordia lauamur. Quod vero dulcedo tua in suis epistolis subiunxit, importunam se mihi existere, quoadusque scribam mihi esse reuelatum, quia peccata tua dimissa sunt; rem & difficilem etiam, & inutilem postulasti. Difficilem quidem, quia ego indignus sum cui reuelatio fieri debeat: inutilem vero, quia secunda de peccatis tuis fieri non debes, nisi cum iam in die vitæ tuæ vltimo plangere eadem peccata minime valebis. Quæ dies quousque veniat semper suspecta, semper trepida metuere culpas debes, atque eas quotidianis fletibus lauare. Certe Paulus apostolus iam ad tertium cælum ascenderat, in paradysum quoque ductus fuerat, arcana verba audierat, quæ homini loqui non liceret, & tamen adhuc trepidans dicebat: *Castigo corpus meum, & seruituti subiicio, ne forte aliis prædicans, ipse reprobus efficiar.* Adhuc timet qui iam ad cælum ducitur, & iam timere non vult qui adhuc in terra conuersatur? Perpende, dulcissima filia, quia mater neg-

Zach. 13.

1. Cor. 9.

Prov. 28.

Psalm. 2.

ligentiæ solet esse securitas. Habere ergo in hac vita non debes securitatem, per quam negligens reddaris. Scriptum est enim: *Beatus vir qui semper est pauidus*. Et rursus scriptum est: *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*. In paucis ergo huius vitæ tempore mentem vestram necesse est ut tremor teneat, quatenus per securitatis gaudium sine fine postmodum exultet. Omnipotens Deus sancti Spiritus sui gratia mentem vestram repleat, & post fletus, quos quotidie in oratione funditis, ad gaudia vos æterna perducatur.

EPISTOLA XXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD THEOTISTAM ET ANDREAM.

De duobus generibus compunctionis. Nec non gratias agit de pecunia in redemptionem captivorum collata. Et de miraculo per clauem sancti Petri facto.

Gregorius Theotistæ pariter & Andree.

Exod. 15.

Psalm. 68.

Cant. 1.

QUOD in tanto tumultu causarum vestra excellentia posita sacri verbi vbertate plena est, atque ad æterna incessanter gaudia suspirat, magnas omnipotenti Deo gratias ago, quia hoc in vobis esse impletum video, quod de electis patribus scriptum est: *Filii autem Israel ambulauerunt per siccum per medium mare*. At contra: *Ego veni in altitudinem maris, & tempestas demersit me*. Vos vero ad repromissionis patriam inter vndas causarum sæcularium siccis, ut video, gressibus ambulatis. Agamus ergo gratias ei Spiritui, qui corda quæ implet leuat, qui inter tumultus hominum, solitudinem in mente facit. In cuius præsentia nullus locus compunctæ animæ est secretus. Æternæ enim suauitatis odorem trahitis, atque ideo sponsum animæ ardenter amatis; ita ut cum cælesti sponsa ei dicere possitis: *Trabe me post te, in odorem unguentorum tuorum currimus*. In epistolis autem excellentiæ vestræ hoc minus reperi, quia mihi de serenissima domina indicare noluit quam studiosè legat, vel in lectione qualiter compungatur. Prodesse quippe ei multum debet vestra præsentia, ut inter causarum fluctus, quos affli due patitur, ex quibus velit nolit foras trahitur, semper ad amorem cælestis patriæ interius reuocetur, & hoc

hoc quoque inuestigare debetis, quotiens ei pro sua anima lacrymæ dantur, vtrum adhuc ex timore, an iam ex amore compungatur. Duo quippe sunt compunctionis genera, sicut scitis: vnum quod æternas pœnas metuit, aliud quod de cælestibus præmiis suspirat; quia Deum sitiens anima prius timore compungitur, post amore. Ante enim semetipsam in lacrymis afficit, quia dum malorum suorum recolit, pro his perpeti supplicia æterna pertimescit. At vero cum longa mœroris anxietate fuerit formido consumpta, quædam iam de præsumptione veniæ securitas nascitur, & in amore cælestium gaudiorum animus inflammatur. Et qui prius flebat ne duceretur ad supplicium, postmodum flere amarissime incipit quia differtur a regno. Contemplatur etenim mens, qui sint illi angelorum chori, quæ ipsa societas beatorum spirituum, quæ visio internæ claritatis Dei, & amplius plangit, quia a bonis perennibus deest, quam flebat prius cum mala æterna metuebat; sicque fit vt perfecta compunctio formidinis trahat animum ad compunctionem dilectionis. Quod bene in sacra veracique historia figurata narratione describitur, quæ ait: *Axa filia Caleph sedens super* ^{10f. 15.} *asinam suspirauit. Cui dixit pater suus: Quid habes? At illa respondit: Da mihi benedictionem. Terram Australem & arentem dedisti mihi, iunge & irriguam. Et dedit ei pater suus irriguum inferius, & irriguum superius.* Axa quidem super asinam sedet, cum irrationabilibus carnis suæ motibus anima præsidet. Quæ suspirans a patre terram irriguam petit: quia a Creatore nostro cum magno desiderio querenda est lacrymarum gratia. Sunt namque nonnulli qui iam in dono percipiunt libere pro iustitia loqui, oppressos tueri, indigentibus propria tribuere, ardorem fidei habere, sed adhuc gratiam lacrymarum non habent. Hi nimirum terram Australem & arentem habent, sed adhuc irrigua indigent. In bonis enim operibus positi, in quibus magni atque feruentes sunt, optant valde vt aut timore supplicii, aut amore regni cælestis peccata sine quibus viuere non possunt quotidie plorent. Sed quia, vt dixi, duo sunt compunctionis genera, dedit ei pater suus irriguum superius, & irriguum inferius. Irriguum quippe superius accipit anima, cum se in lacrymis regni cæ-

lestis desiderio affligit. Irriguum vero inferius accipit, cum inferni supplicia flendo pertimescit. Et quidem prius inferius, & post irriguum superius datur. Sed quia compunctio amoris magna dignitate præminet, necesse fuit ut prius irriguum superius, & post irriguum inferius diceretur. Vos ergo quæ operante omnipotente Domino utraque compunctionis genera experimento nostis, quantum per verba serenissimæ dominæ vestræ prodestis, quotidie solícite perscrutari debetis. Peto autem ut paruulos dominos quos nutritis, præcipue moribus instruere curetis, & gloriosos eunuchos qui eis deputati sunt admonete, ut ea illis loqui debeant, quæ eorum mentes in caritate circa se inuicem & erga subiectos in mansuetudinem compungant, ne si quid odii modo inter se conceperint, in aperto postea erumpat. Verba siquidem nutrientium aut lac dant si bona sunt, aut venenum si mala. Talia ergo nunc eis suggerant, quæ postmodum ostendant quam bona fuerint quæ a nutritorum suorum ore suxerunt. Præterea triginta auri libras dilectus filius meus Sabinianus diaconus ab excellentia vestra transmissas in redemptionem captiuorum dandas, atque pauperibus erogandas detulit, de quibus vobis gaudeo, sed mihi pertimesco; quia apud tremendum iudicem non solum de sancti Petri apostolorum principis substantia, sed etiam de vestris rebus rationem redditurus vado. Vobis autem omnipotens Deus pro terrenis cælestia, pro temporalibus æterna restituat. Indico vero quia ex Crotonensi ciuitate, quæ super Adriaticum mare in terra Italiæ posita transacto anno a Longobardis capta est, multi viri ac multæ mulieres nobiles in prædam ductæ sunt, & filii a parentibus, parentes a filiis, & coniuges a coniugibus diuisi, ex quibus aliqui iam redempti sunt. Sed quia grauius precia eis indicunt, multi apud nefandissimos Longobardos hætenus remanserunt. Mox autem medietatem pecuniæ quam transmisisistis, in eorum redemptionem transmisi. De medietate vero ancillis Dei, quas vos Græca lingua monastrias dicitis, lectisternia emere disposui, quia in lectis suis graui nuditate in huius hiemis vehementissimo frigore laborant; quæ in hac vrbe multæ sunt. Nam iuxta notitiam qua dispensantur, tria millia reperiuntur. Et quidem de sancti

Petri apostolorum principis rebus octoginta annuas libras accipiunt. Sed ad tantam multitudinem ista quid sunt, maxime in hac vrbe, vbi omnia graui precio emuntur? Harum vero talis vita est, atque intantum lacrymis & abstinentia districta, vt credamus quia si ipsæ non essent, nullus nostrum iam per tot annos in loco hoc subsistere inter Longobardorum gladios potuisset. Præterea benedictionem sancti Petri apostoli clauem a sacratissimo eius corpore transmisi, de qua videlicet clauis hoc est gestum quod narro miraculum. Dum eam quidam Longobardorum ciuitatem ingressus in Transpadanis partibus inuenisset, quia sancti Petri clauis esset despiciens; sed pro eo quod eam auream vidit, facere sibi ex illa aliquid aliud volens, eduxit cultellum vt eam incideret. Qui mox cultellum cum quo eam per partes mittere voluit, arreptus per spiritum, sibi in gutture defixit, eademque hora extinctus cecidit. Et dum illic rex Longobardorum Antharith atque alii multi eius homines adessent, & is qui se percusserat seorsum mortuus, clauis vero hæc seorsum iaceret in terra, factus est omnibus vehementissimus timor, vt eandem clauem de terra leuare nullus præsumeret. Tunc quidam Longobardus catholicus, qui sciebatur orationi & eleemosynis deditus, Minulfus nomine, vocatus est, atque ipse hanc leuauit de terra. Antharith vero pro eodem miraculo aliam clauem auream fecit, atque cum ea pariter ad sanctæ memoriæ decessorem meum transmisit, indicans quale per eam miraculum contigisset. Ipsam ergo vestræ excellentiæ transmittere studui, per quam omnipotens Deus superbientem & perfidum hominem peremit, vt per eam vos, qui eum timetis & diligitis, & præsentem salutem & æternam habere valeatis.

EPISTOLA XXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANASTASIVM EPISCOPVM ANTIOCHENVM.

De Cyriaco episcopo Constantinopolitano, & profano vocabulo vniuersalis, quo temere utebatur.

Gregorius Anastasio episcopo Antiocheno.

DESIDERATAM suauissimæ vestræ sanctitatis epistolam communi filio meo Sabiniano diacono deferente sus-

Concil. Tom. 13.

Aaaa ij

cepi, in qua non linguæ sed animæ verba profluebant. Et non mirum si bene loquitur qui perfecte viuit. Quia enim per magistrum Spiritum in schola cordis per præcepta vitæ didicistis terrena cuncta despicere, ad cælestem patriam festinare; quantum vos in bono profecistis, tantum bona etiam de aliis sentitis. Dum vero in scriptis vestræ beatitudinis multa de me dici laudabilia audirem, intellexi studium, quia commemorare voluistis non quid sum, sed quid esse debeam. Illud vero quod me dicitis morum meorum debere reminisci, & maligno spiritui quærenti animas cribrare pro nulla causa locum dare; ego quidem me semper malis moribus fuisse recolo, atque eosdem in me mores si possum vincere ac delere summopere festino. Si tamen, ut vos creditis, aliquid boni habui, in omnipotentis Dei adiutorio confido, quia oblitus non sum. Sed sanctitas vestra, ut video, in præmissis verbis dulcedinis, & subsequenti hoc verbo epistolam suam api esse similem voluit, quæ mel simul & aculeum portat, ut me & melle satiare, & aculeo pungeret. Sed inter hæc ego ad meditantam Salomonis vocem redeo: *Quia meliora sunt vulnera diligentis, quam inimici blandientis oscula.* Quod vero dicitis pro nulla causa dare nos locum scandalo debere, hæc mihi & piissimus dominus filius noster, pro cuius vita incessanter orandum est, iam sapius scripsit: & quod ille ex potestate, scio quia hoc vos ex amore dicitis. Nec miratus sum vos in vestris epistolis imperialia verba posuisse; quia habent inter se maximam cognationem amor & potestas. Nam utraque principaliter præfunt, utraque per auctoritatem semper loquuntur. Et quidem in suscipienda fratris & confacerdotis nostri Cyriaci synodica epistola dignum non fuit ut pro causa profani vocabuli moras facerem, ne unitatem sanctæ ecclesiæ perturbarem, sed tamen de eodem superstitioso & superbo vocabulo eum admonere studii, dicens; quia pacem nobiscum habere non posset, nisi elationem prædicti verbi corrigeret, quam primus apostata inuenit. Vos tamen eandem causam nullam esse dicere non debetis, quia si hanc æquanimiter portamus, vniuersæ ecclesiæ fidem corrumpimus. Scitis enim quanti non solum hæretici, sed etiam hæresiarchæ de Constantinopolitana ecclesia sunt egressi. Et ut de ho-

Prov. 27.

noris vestri iniuria taceam, si vnus episcopus vocatur vniuersalis, vniuersa ecclesia corrui: si vnus vniuersus, cadit. Sed absit hæc stultitia, absit hæc leuitas ab auribus meis. In omnipotente autem Domino confido, quia quod promissit citius impleturus est. *Omnis qui se exaltat humiliabitur.* Hæc occupatus in multis ad epistolarum vestrarum dicta in breuitate respondi: nam quæ modo loqui per scripta non debeo, in animo signata manent. Peto vt me beatitudo vestra in suis sanctis orationibus semper ad memoriam reducat, quatenus a malis me temporalibus & æternis vestræ intercessioneripiant. Pro serenissimo autem domino imperatore studiose & feruenter orate, quia valde est eius vita mundo necessaria. Cesso autem amplius dicere, quia & vos non dubito scire.

EPISTOLA XXV.
GREGORII PAPÆ I.

AD THEODORVM MEDICVM.

Largitatem eleemosynarum eius plurimum laudat.

Gregorius Theodoro medico Constantinopolitano.

DILECTISSIMVS filius meus Sabinianus diaconus ad me reuersus, nulla mihi gloriæ vestræ scripta detulit: sed ea quæ transmissa sunt, captiuus & pauperibus deportauit, vnde & intellexi causam. Ideo enim homini loqui per epistolas noluitis, quia omnipotenti Deo verbum in bona operatione feceratis. Habet enim hæc eadem vestra operatio vocem propriam, quæ adaures Dei secreta clamat, sicut scriptum est: *Absconde eleemosynam in sinu pauperis, & hæc pro te orabit.* Et quidem mihi, fateor, triste est aliena expendere, & super eas quas de substantia ecclesiastica habeo, adhuc etiam de rebus * suauiissimi filii domni Theodori rationes ponere. Vestræ tamen benignitati congaudeo, quia solícite attenditis, atque custoditis hoc quod veritas dicit: *Date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Et hoc quod scriptum est: *Sicut aqua extinguit ignem, sic eleemosyna extinguit peccatum.* Paulus quoque apostolus ait: *Vestra abundantia illorum inopiam suppleat, vt & illorum abundantia vestræ sit inopiæ supplementum.* Tobias filium admonet, dicens: *Si multum tibi fuerit, abundanter tribue: si autem*

Luc. 14. & 18.

Eccles. 29.

Luc. 11.

Eccles. 3.

1. Cor. 8.

Tob. 4.

* al. sanctissimi

Aaaa iij

parum, etiam de exiguo libenter impartire. Vos itaque hæc omnia præcepta seruatis, sed pro nobis vt oretis petimus, ne laborum vestrorum fructus indiscrete, & non sicut necesse est dispensemus, ne vnde vos peccata minuitis, nos inde cumulemus. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, sicque vobis in terreno palatio humanam gratiam tribuat, vt post longa vos tempora ad cælestis palatii gaudia æterna perducatur. Benedictionem vero sancti Petri apostolorum principis, quem multum diligitis, clauem a sacratissimo eius corpore vobis transmisimus, in qua ferrum de catenis eius clausum est; vt quod illius collum ligauit ad martyrium, vestrum ab omnibus peccatis soluat.

EPISTOLA XXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD ANDREAM SCHOLASTICVM.

De contemnendo hoc sæculo, vt cælestibus studiis vacare possit.

Gregorius Andreæ scholastico.

MAGNITVDINIS vestræ scripta suscipiens, cognita salute vestra gauisus sum, & de benignitate piissimæ domnæ, quæ erga vos suam gratiam ostendere dignata est, valde lætatus. Et quod domna * Constantina clarissima ^{* al. Constantia} puella priusquam nuptias faceret ab huius mundi illecebris est erepta, vehementer exulto. Illud autem quod vos in militiam sponsi eius intrasse dixistis, & quod serenissimo domno imperatori commendari voluistis, vt vobis aliqua iniungat, vbi vos vtilis esse existimat, mentem meam non modico mœrore tetigit, quia ego bonitatem morum vestrorum ad aliud tendere semper existimaui. Multos autem noui, qui in seruitio reipublicæ positi vehementer affliguntur, quia eis non licet vacare, & peccata sua plangere, & vos quare, nescio, occupari desideratis. Cur enim, magnifice fili, non consideras, quia mundus in fine est? Omnia vrgentur quotidie: ad reddendas rationes æterno & tremendo iudici ducimur. Quid ergo aliud nisi de aduentu illius cogitare debemus? Vita enim nostra nauiganti est similis. Is namque qui nauigat stat, sedet, iacet, vadit: quia

impulsu nauis ducitur. Ita ergo & nos sumus, qui siue vigilantes, siue dormientes, siue tacentes, siue loquentes, siue ambulantes, siue volentes, siue nolentes, per momenta temporum quotidie ad finem tendimus. Cum igitur finis nostri dies aduenerit, ubi nobis erit omne quod modo cum tanta cura quæritur, & cum solitudine congregatur? Non ergo honor, non diuitiæ quærendæ sunt, quæ dimittuntur: sed si bona quærimus, illa diligamus quæ sine fine habebimus: si autem mala pertimescimus, illa timeamus quæ a reprobis sine fine tolerantur. Hoc ipsum vero esse in obsequio piissimi principis, quanta est mentis occupatio in appetitu terrenæ gratiæ, & quantus est timor ne hæc eadem gratia perdatur si adepta fuerit? Perpende ergo quæ pœna sit aut prosperitatis desiderio fatigari, aut aduersitatis timore pauescere. Vnde magis suadeo ut magnitudo vestra in suo proposito quondam, in paucio tempore delectabili receptaculo peregrinationis viuere studeat, & quietam ac tranquillam vitam ducere, sacris lectionibus vacare, cælestia verba meditari, in æternitatis amore se accendere, de terrenis rebus secundum vires bona opera agere, & regnum perpetuum in eorum remuneratione sperare. Sic autem viuere, iam in æternitatis vita partem habere est. Hæc, magnifice fili, loquor, quia multum te diligo. Et quia in procellas & fluctus cordis tendis, verborum meorum funibus te ad litus reuoco: & si trahentem sequi volueris, quæ pericula euaseris, quæ gaudia inuenieris, in ipso quietis tuæ litore positus agnosces. Præterea gratias ago, quia me de duabus personis, quæ cum glorioso Gallitio venerunt, cautum reddere studuistis: quamuis personæ eius, quam prius magnitudo vestra nominauit, iam in malis non modicum experimentum tenemus. Sed quia mala sunt tempora, omnia cum gemitu portamus. Omnipotens autem Deus sua vos protectione custodiat, detque vobis & hic bene agere, & apud se in perpetuum in æterna vita gaudere.

De persecutione non timenda, & salute plurimorum
amicorum acquirenda.

Gregorius Narſi religioſo.

CVM Romanum defenſorem ad urbem regiam mitte-
rem, diu ſcripta veſtra requiſiui, ſed inueniri minime
potuerunt: poſtmodum vero inter multas aliorum epiſto-
las ſunt inuenta, in quibus mihi dulcedo veſtra ſuas affli-
ctiones & tribulationes ſpiritus indicat, & aduerſitates
malorum hominum manifeſtat. Sed rogo in his omnibus
reuoca ad mentem hoc quod credo, quia nunquam obli-
uiſceris, *quia omnes, qui pie volunt viuere in Chriſto, perſecutio-
nem patiuntur.* Qua in re ego fidenter dico, quia minus pie
viuis, ſi minus perſecutionem pertuleris. Idem quoque
doctorgentium quid aliud diſcipulis dicat audiamus: *Ipsi
ſcitis, fratres, introitum noſtrum ad vos, quia non inanis fuit, ſed
ante paſſi & contumeliis affecti.* Ecce, dulciſſime fili, prædi-
cator ſanctus ingreſſum ſuum vacuum fuiſſe perhibuit,
ſi contumelias non pertuliſſet: & tua caritas dicere bona
vult, ſed mala perpeti recuſat. Vnde neceſſe eſt, vt inter
aduerſa ſe diſtriſtius accingat, vt deſiderium ad amorem
Dei atque ſtudium bonæ operationis ipſa plus aduerſitas
augeat. Sic ſemina meſſium gelu cooperta fertilius germinant.
Sic ignis flatu premitur vt creſcat. Scio quidem quia
ex tot malarum linguarum ſermonibus peruerſis tempe-
ſtatem validam pateris, in mente contradictionum fluctus
ſuſtines. Sed redeat ad animum quod per Pſalmiſtam Do-
minus dicit: *Exaudi me in abſcondito tempeſtatis, proba me ad
aſpas contradictionis.* Si enim inter contradicentes quæ Dei
ſunt egeris, tunc verus operator probaris. Dulciſſima au-
tem veſtra caritas mihi ſcripſit, vt monaſteriis quæ per
orationes & magiſterium veſtrum a filio noſtro domno
Paulo inſtituta ſunt aliquid admonendo ſcriberem. Sed ſi
Dei ſunt vaſa, ſcio quia per compunctionis gratiam fon-
tem ſapientiæ intus habent, & meæ ſiccitatis guttas par-
uulas ſuſcipere non debent. Perfecta vero veſtra ſapientia
recolit,

2. Tim. 3.

1. Theſſ. 2.

Pſal. 80.

recolit, quia in paradiso pluuia non fuit, sed fons ascende-
bat de medio paradisi, qui irrigaret faciem terræ. Illæ ergo
animæ quæ per compunctionis gratiam fontem in semet-
ipsis habent, de aliena lingua pluuiam necessariam non ha-
bent. Per scripta autem vestra mihi transitum domnæ Efy-
chiæ nuntiastis: & magna exultatione gauisus sum, quia
illa bona anima feliciter ad suam patriam peruenit, quæ in
patria laborabat aliena. Gloriosas autem filias meas dom-
nam Dominicam, & domnam Eudochiam mea vice salu-
tate. Sed quia prædictam domnam Dominicam iam diu est
quod audio præpositam factam, in hoc circa eam vestra
caritas vigilet, vt quia iam seruire in labore terreni palatii
non compellitur, omnes mundi huius strepitus perfecte
fugiat, totam se Deo conferat, nihil de se extra se relin-
quat: sed & quantas valet animas in Creatoris sui serui-
tium colligat, vt earum mentes per verbum eius gratiam
compunctionis accipiant, & tanto celerius ipsa ab om-
nibus peccatis suis absoluta sit, quanto per eius vitam &
linguam etiam aliarum animæ peccatorum suorum ne-
xibus eruperint. Quia autem nemo hominum in hoc
mundo sine peccato est, & quid est aliud peccare nisi a
Deo fugere? fiducialiter dico etiam eandem filiam meam
peccata aliqua habere. Vt ergo dominæ suæ, id est, æter-
næ sapientiæ perfecte satisfaciatur, quæ sola fugit, cum mul-
tis redeat. Auerfionis enim suæ culpa nulli imputabitur,
quæ reuertens lucrum reportat. Domnum autem Ale-
xandrum & domnum Theodorum mea per vos peto vi-
ce salutari. Quod vero scribitis, vt excellentissimæ filiæ
meæ domnæ Gurdia, & sanctissimæ filiæ eius domnæ
Theotista, & magnificis earum hominibus domno Ma-
rino & domno Christiodoro scribere debeam, eosque
aliquid de anima sua admonere, bene scit dulcissima
vestra magnitudo, quia hodie in Constantinopolitana
ciuitate, qui de Græco in Latinum, & de Latino in Græ-
cum dictata bene transferant, non sunt. Dum enim verba
custodiunt, & sensus minime attendunt, nec verba intel-
ligi faciunt, & sensus frangunt. Pro qua re prædictæ filiæ
meæ domnæ Gurdia breuiter scripsi: nam ceteris tacui.
Duas autem camisas, & quatuor oraria vobis transmisi,
quæ prædictis viris ex benedictione sancti Petri peto hu-

militer offerri. Præterea quidam moriens vnum mihi puerulum dimisit: de cuius anima cogitans, eum dulcedini vestræ transmisi, vt in eius viuat in hac terra seruitio, per quem ad libertatem cæli valeat peruenire. Dilectissimum autem filium meum Anatolium diaconum, quem ad facienda responsa ecclesiæ in urbem regiam transmisi, peto vt frequenter dulcissima vestra caritas visitet: vt post labores quos in causis sæcularibus patitur, in verbo Dei vobiscum requiem inueniat, & quasi quodam candido linteo eiusdem laboris terreni sudorem detergat. Quem personis omnibus quæ vobis notæ sunt commendate: quamuis scio quia, si perfecte cognoscitur, commendatione non eget. Vos autem quantum sanctum Petrum apostolum, quantum me diligitis, in ipso modo monstrate. Omnipotens autem Deus dulcissimam mihi caritatem vestram ab interioribus hostibus exterioribusque custodiat, & quando ei placuerit ad cælestia vos regna perducatur.

EPISTOLA XXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYRIACVM EPISCOPVM CONSTANTINOPOLITANVM.

De submouendo profano vocabulo, vt pax ecclesiæ conseruetur, & scandala multorum auferantur.

Gregorius Cyriaco episcopo Constantinopolitano.

SCRIPTA beatitudinis vestræ suscepimus, quæ nobis non linguæ sed animæ verba loquebantur. Aperiebant enim mentem, quæ tamen mihi clausa non erat, quia per memetipsum suauitatis ipsius experimentum tenebam. Vnde omnipotenti Deo incessanter gratias refero, quia si erga nos in corde vestro virtutum mater caritas permanet, bonorum operum ramos nunquam amittitis, quia ipsam bonitatis radicem tenetis. Oportet ergo vt mihi atque omnibus fratribus vestris eiusdem caritatis pulcritudinem in hoc primum opere monstretis, vt verbum superbiæ, per quod graue scandalum in ecclesiis generatur, auferre festinetis, hoc modis omnibus implentes quod scriptum est: *Solliciti seruare unitatem Spiritus in vinculo pacis.* Et rursus: *Nullam occasionem dare aduersario maledicti*

Ephes. 4.

1. Tim. 5.

gratia. Tunc enim ostensa caritas vera est, si per typhum superbiam inter nos schisma non fuerit. Ego enim Iesum testem inuoco in anima mea, quia a summo usque ad vltimum nulli hominum dare scandali occasionem volo. Omnes magnos esse & honorabiles cupio, quorum tamen honor honor omnipotentis Dei non detrahat. Nam quis se contra Deum honorari appetit, mihi honorabilis non est. Sed ut cognoscatis quam erga vestram beatitudinem habeam voluntatem, dilectissimum filium meum Anatolium diaconum ad piissimorum dominorum vestigia transmisi, qui eorum pietati ac vestrae fraternitati satisfaciat, quia nulli in hac causa nocere appeto, sed humilitatem Deo placitam, & sanctae ecclesiae concordiam custodire. Et quia hostis omnipotentis Dei antichristus iuxta est, studiose cupio ne proprium quid inueniat, non solum in moribus, sed etiam nec in vocabulo sacerdotum. Ea ergo quae nouo modo introducta sunt, ipso ordine quo illata sunt auferantur, & pax nobis illibata in Domino permanebit. Nam quae erit inter nos dulcedo, quae caritas, si nosmetipsos voce refouemus, & rebus pungimur? Hoc ergo vestra sanctitas agat, ut bona quae dicitis, nos in cordis medulla sentiamus; quatenus dum in vnanimitate corda fuerint sacerdotum, pro piissimorum dominorum vita deprecantes tanto citius exaudiri mereamur, quanto & orationes vestras ante Dei oculos pax illuminat, & discordiae macula non obscurat.

EPISTOLA XXIX.

GREGORII PAPAE I.

AD ANASTASIVM PRESBYTERVM ISAVRIÆ.

De contentione tollenda, quae inter patrem monasterii quod Neas dicitur, & Hierosolymorum episcopum exorta erat.

Gregorius Anastasio presbytero Isauriae.

QVIA bonus homo de bono thesauro cordis sui bona profert, hoc tua caritas & spiritualiter viuendo, & modo mihi in epistola sua loquendo monstrauit: in qua inueni duos quosdam de virtutibus litigantes, te videlicet pro caritate, atque alium pro timore & humilitate con-

Concil. Tom. 13.

Bbbb ij

tendere. Et quamuis in multis occupatus, quamuis Græcæ linguæ nescius, in contentione tamen vestra iudex re-fedi, sed requisita veritate, in meo iudicio contradic-torem tuum ipse vicisti per apostolicam sententiam, quam
1. Ioan. 4. vobis contendentibus protuli: quia, *timor non est in cari-tate, sed perfecta caritas foras mittit timorem: quoniam timor pœnam habet: qui autem timet, non est perfectus in caritate.* Tua itaque fraternitas, quantum in caritate perfecta sit, scio. Et quia omnipotentem Deum multum diligit, oportet vt de proximo multum præsumat. Non enim loca vel or-dines Creatori nostro nos proximos faciunt, sed ei nos merita bona iungunt, aut mala disiungunt. Quia ergo ad-huc incertum est quis interius qualis sit, cur non audebas scribere, dum inter me & te quis sit superior ignores? Et quidem bene te viuere scio, me autem multis oneratum peccatis noui. Sed etsi ipse peccator es, me tamen multo melior: quia tu tua tantummodo, ego vero & eorum qui mihi commissi sunt peccata porto. In hoc ergo te altum, in hoc te magnū aspicio, qui ante humanos oculos in magno atque in alto loco minime profecisti; in quo sæpe dum ex-terius ab omnibus honor tribuitur, ad ima animus mergi-tur, quia curis discerpentibus grauatur. Tibi autem omni-potens Deus, iuxta hoc quod scriptum est, *ascensus in corde disposuit, in conualle lacrymarum.* Multo autem me altior, multo sublimior videri poteras, si neque ducatum mo-nasterii, quod Neas dicitur, suscepisses: quia in eodem monasterio, sicut audio, monachorum quidem species te-netur, multa vero sub sanctitatis habitu sæcularia agun-tur. Sed etiam ad hoc te existimabo cælesti gratia per-uenisse, si ea quæ in loco illo omnipotenti Deo displicent, te fuerint duce correctæ. Sed quia inter patrem eiusdem monasterii & pastorem Hierosolymorum ecclesiæ sem-per esse iurgia consueuerunt, credo quod omnipotens Deus idcirco dilectionem tuam & sanctissimum fratrem & consacerdotem meum ambos esse vno tempore Hiero-solymis voluit, vt ea quæ prædixi iurgia tollerentur. Nunc ergo ostendite quantum vos prius amastis. Scio quia vtri-que abstinentes, vtrique docti, vtrique humiles estis, vnde necesse est vt Saluatoris nostri gloria in vobis iuxta vo-cem Psalmistæ resonet, & in tympano & choro laudetur.

Grat. dist.
 40. cap. 4.
 Polyc. libro
 3. tit. 7.
 Ioan. diac.
 lib. 4. c. 61.

Psal. 83.

Psal. 149.

In tympano etenim sonus ex pelle ficca est, in choro vero vocum concordia. Quid igitur per tympanum, nisi abstinentia; quid per chorum, nisi vnanimitas designatur? Quia ergo per abstinentiam Dominum laudatis in tympano, peto vt per vnanimitatem laudetis in choro. Per semetipsam quoque Veritas dicit: *Habete sal in vobis, & pacem habete inter vos.* Marc. 9. Quid per sal nisi sapientia designatur? Paulo attestante qui ait: *Sermo vester in gratia semper sale sit* Col. 4. *conditus.* Quia ergo per doctrinam verbi caelestis sal habere vos nouimus, restat vt per caritatis gratiam etiam inter vos pacem toto corde teneatis. Hæc, carissime frater, dico, quia vtrosque vos multum diligo, atque omnino pertimesco ne orationum vestrarum sacrificia ex aliqua inter vos dissensione maculentur. Benedictionem vero quam & prius per Exhilaratum secundicerium, & postmodum per Sabinianum diaconum transmisistis, cum gratiarum actione suscepi; quia de sancto loco decuit vos sancta transmittere, & cui assidue ministratis, ex vestro ipso munere demonstrare. Omnipotens Deus sua vos dextera protegat, atque a malis omnibus seruet illæsos.

EPISTOLA XXX.

GREGORII PAPÆ I.

AD MAVRICIVM AVGVSTVM.

Defendit se temere indiscretum nominatum fuisse, quod Cyriacum episcopum Constantinopolitanum, qui vniuersalem se nominat, reprehenderit.

Gregorius Mauricio Augusto.

DOMINORVM pietas prouida, ne quid fortasse scandali in vnitate sanctæ ecclesiæ ex sacerdotum dissensione generari potuisset, semel ac bis me admonere dignata est, vt responsales fratris & confacerdotis mei Cyriaci benigne susciperem, eosque ad remeandum citius relaxarem. Et licet, piissime domne, apte & prouide cuncta præcipiatis, ego tamen inuenio quia eorum iudicio indiscretus esse ex hac tali admonitione reprehendor. Numquid nam si ex superbo ac profano vocabulo meus non in modico est animus vulneratus, tantæ indiscretionis esse potui, vt nescirem quid vnitati fidei, quid concordie ecclesiasticæ

Bbbb iij

deberem, & fratris mei responsales & synodicam epistolam suscipere cuiuslibet causæ amaritudine interueniente recusarem? Absit hoc. Nimis mihi fuerat desipuisse sic sapere. Aliud namque est, quod conseruandæ vnitati fidei, atque aliud quod debemus comprimendæ elationi. Distinguenda ergo erant tempora, ne prædicti fratris mei ex quolibet articulo caritas turbaretur. Vnde & responsales eius cum magno affectu suscepi. Quidquid debui caritatis exhibui, meliusque eos quam consuetudo prisca fuerat honoravi, & mecum feci eos sacra Missarum solennia celebrare: quia sicut meus diaconus ad exhibenda sancta mysteria illi non debet ministrare qui elationis culpam aut commisit, aut commissam ab aliis ipse non corrigit, ita ministri illius in celebratione Missarum mihi adesse debuerunt, qui, custodiente Deo, in superbiæ errorem non cecidi. Eundem vero fratrem & consacerdotem meum studiose admonere curavi, vt si habere pacem omnium concordiamque desiderat, ab stulti vocabuli se appellatione compescat. De qua re mihi in suis iussionibus dominorum pietas præcepit, dicens; vt pro appellatione friuoli nominis inter nos scandalum generari non debeat. Sed rogo, vt imperialis pietas penset, quia alia sunt friuola valde innoxia, atque alia vehementer nociua. Numquid non cum se antichristus veniens Deum dixerit, friuolum valde erit? sed tamen nimis perniciosum. Si quantitatem sermonis attendimus, duæ sunt syllabæ: si vero pondus iniquitatis, vniuersa perniciēs. Ego autem fidenter dico, quia quisquis se vniuersalem sacerdotem vocat, vel vocari desiderat, in elatione sua antichristum præcurrit, quia superbiendo se ceteris præponit. Nec dispari superbia ad errorem ducitur; quia sicut peruersus ille Deus videri vult super omnes homines, ita quisquis iste est, qui solus sacerdos appellari appetit, super ceteros sacerdotes se extollit.

Luc. 14. & 18. Sed quoniam Veritas dicit: *Omnis qui se exaltat humiliabitur*; scio quia quælibet elatio tanto citius rumpitur, quanto amplius inflatur. Illis ergo pietas vestra præcipiat, ne quod per appellationem friuoli nominis scandalum gignant, qui in superbiæ typhum ceciderunt. Nam peccator ego, qui auctore Deo humilitatē teneo, admonendus ad humilitatē non sum. Omnipotens autem Deus serenif-

simi domni nostri vitam & ad pacem sanctæ ecclesiæ, & ad vtilitatem reipublicæ Romanæ per tempora longa custodiat. Certi etenim sumus quia si vos viuitis, qui cæli Dominum timetis, nullam contra veritatem superbiam praualeare permittetis.

EPISTOLA XXXI.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVLOGIUM ET ANASTASIUM EPISCOPOS.

De responsalibus Cyriaci episcopi in causa fidei admissis.

De suo diacono cum eo non processuro. De damnatione Eudoxii sibi incognita. De historia Sozomeni ab apostolica sede reprobata. De anima Adæ, quod in peccato mortua est. Dicit quoque eum per pœnitentiam saluatum. Et quod diabolus cor hominis ingreditur.

Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino, & Anastasio episcopo Antiocheno.

CARITAS qua vobis valde constrictus sum, tacere me minime permittit, vt sanctitas vestra quæcumque apud nos aguntur agnoscat, & falsis rumoribus non decipra, suæ iustitiæ atque rectitudinis viam, sicut perfecte cœpit, perfectius teneat. Responsales siquidem fratris & coepiscopi nostri Cyriaci venientes, eius ad me synodicam detulerunt epistolam. Et quidem inter nos & ipsum, sicut vestra beatitudo nouit, propter appellationem profani nominis est grauis discordia: sed in causa fidei transmissos responsales eius existimaui esse suscipiendos, ne culpa elationis, quæ in Constâtinopolitana ecclesia pene contra omnes sacerdotes exorta est, dissensionem fidei & rixam ecclesiasticæ faceret vnitati. Eisdem vero responsales, quia hoc omnino humiliter precabantur, Missarum solennia mecum celebrare feci; quia sicut & serenissimo domno imperatori nostro intimare studui, responsales fratris & consacerdotis nostri Cyriaci mihi communicare debuerunt, quia auctore Deo in elationis errorem non cecidi. Meus vero diaconus cum prædicto fratre nostro Cyriaco Missarum solennia celebrare non debet; quia per profanum vocabulum culpam superbiæ aut commisit, aut sequitur; ne si, quod absit, procedit, ei in tali ela-

tione posito, vanitatem stulti nominis confirmare videamur. Eundem vero fratrem admonere studui, vt sese a tali elatione corrigat; quia si hanc non correxerit, pacem nobiscum nullo modo habebit. Præterea idem frater noster omnia in suis synodicis catholice, Deo auctore, locutus est. Quemdam vero Eudoxium damnauit, quem neque in Synodis damnatum inuenimus, neque a decessoribus eius in suis synodicis reprobatur. Et Canones quidem Constantinopolitani Concilii Eudoxianos damnant; sed quis fuerit eorum auctor Eudoxius, minime dicunt. Romana autem ecclesia eosdem Canones vel gesta Synodi illius hætenus non habet, nec accipit; in hoc autem eandem Synodum accepit, quod est per eam contra Macedonium definitum. Reliquas vero hæreses, quæ illic memoratæ sunt, ab aliis iam patribus damnatas reprobatur. De Eudoxianis vero nihil hætenus agnouit. In historia autem Sozomeni, de quodam Eudoxio qui Constantinopolitanæ ecclesiæ episcopatum arripuisse dicitur, aliqua narrantur. Sed ipsam quoque historiam sedes apostolica suscipere recusat, quoniam multa mentitur, & Theodorum Mopsuestiæ nimium laudat, atque vsque ad diem obitus sui magnum doctorem ecclesiæ fuisse perhibet. Restat ergo vt si quis illam historiam recipit, Synodo quæ piæ memoriæ Iustiniani temporibus de tribus capitulis facta est contradicat. Qui vero huic contradicere non valet, illam historiam necesse est vt repellat. In Latina vero lingua de hoc Eudoxio nunc vsque, neque in Philastro, neque in beato Augustino, qui multa de hæresibus conscripserunt, neque in aliis patribus aliquid inuenimus. Caritas igitur vestra si quis apud Græcos probatorum patrum de eo sermonem fecit, suis mihi epistolis innotescat. Præterea ante triennium, cogente causâ monachorum Isauriæ, qui hæretici accusabantur, satisfaciens mihi quondam frater & confacerdos meus domnus Ioannes literas misit, quibus nitebatur ostendere eos Ephesiæ Synodi diffinitionibus contradixisse, & velut ex eadem Synodo certa nobis quibus ipsi obfisterent capitula destinauit. Inter alia autem scriptum illic continebatur de Adæ anima, quia in peccato mortua non fuerit, eo quod diabolus in cor hominis non ingrediatur, & si quis hoc dixisset, anathema esset. Quæ
cum

cum mihi relecta fuissent, valde contristatus sum. Si enim Adæ, qui primus peccauit, anima in peccato mortua non est, quomodo de ligno vetito ei dictum est: *In quacumque* Gen. 3. *die comederitis ex eo, morte moriemini?* Et certe comedit Adam & Eua de ligno vetito, & tamen in carne sua ultra nongentos annos postmodum vixerunt. Constat itaque quia in carne non est mortuus. Si ergo in anima mortuus non est, quod dici nefas est, falsam sententiam de illo protulit Deus qui dixit, quia qua die comederet, moreretur. Sed absit hic error, absit a vera fide. Nos enim primum hominem, qua die peccauit, anima mortuum dicimus, atque per hunc omne genus humanum in hac mortis & corruptionis pœna damnatum. Per secundum vero hominem & modo a morte animæ, & postmodum ab omni corruptione carnis in æterna resurrectione liberari nos posse confidimus. Sic autem & prædictis responsalibus diximus: Adæ animam in peccato mortuam dicimus, non a substantia viuendi, sed a qualitate viuendi. Quia enim aliud est substantia, atque aliud qualitas, non est eius anima ita mortua, ut non esset; sed ita mortua, ut beata non esset. Qui tamen Adam postmodum per pœnitentiam ad vitam rediit. Quod vero diabolus cor hominis ingrediatur, si euangelio creditur, non negatur: ibi enim scriptum est: *Et post buccellam introiuit in eum Satanas.* Et rursus ibi dicitur: *Cum diabolus iam semisisset in cor Iudæ, ut traderet eum Iudas.* Ioh. 13. Hoc autem qui negat, in Pelagianam hæresim cadit. Quia ergo perscrutantes Ephesinam Synodum, nihil in ea tale inuenimus contineri, de Rauennati quoque ecclesia vetustum valde codicem eiusdem Synodi ad nos deferri fecimus, & Synodo quam habemus eum ita concordare inuenimus, ut in nullo discreparet, & nihil aliud contineret in definitione anathematis & reprobationis, nisi quod duodecim capitula beatæ memoriæ Cyrilli reprobant. Hanc autem totam rationem multo latius subtiliusque prædictis responsalibus eius in præsentī positī reddidimus, atque ei plenissime satisfacimus. Igitur ne vel hæc, vel alia similia illic surrepant, quæ sanctam ecclesiam scandalizent, necesse nobis fuit hæc ipsa sanctitati vestræ indicare. Et quamuis fratrem & coepiscopum nostrum Cyriacum nouerimus orthodoxum, tamen

propter alios cauti esse debemus, vt antequam ad publicum prodeant, errorum semina conculcentur. Scripta autem vestra sanctitatis communi filio Sabiniano diacono veniente suscepi. Sed quia harum lator iam ad egrediendum paratus retineri non potuit, ad hæc responsali meo diacono veniente respondebo.

EPISTOLA XXXII.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICVM EPISCOPVM
CARTHAGINENSEM.

Vt monachi contra abbates insurgentes ab episcopis
corrigantur.

Gregorius Dominico episcopo Carthaginiensi.

LICET fraternitatem tuam erga monasteriorum curam pastoralis vigilantia credamus esse sollicitam; ea tamen quæ de monasterio in Africana prouincia posito cognouimus, vobis necessario præuidimus indicare. Queritur autem Cumquodeus abbas lator præsentium, quia si quando monachos, quibus præesse dignoscitur, sub regulari voluerit disciplina restringere, monasterium temere deferant, & licite quocumque voluerint vagantes existant. Quia ergo hoc & ipsis omnino perniciosum est, & aliis perditionis monstrat exemplum, hortamur fraternitatem vestram, vt si ita est, ecclesiasticam in illos correptionem exercent, & congrua eos ultione a tali procul dubio presumptione compescat, atque ita ad obediendum salubri prouisione superbientes animos iugo disciplinæ subiiciat, vt quos ad huius prauitatis excessum eorum poterat imitatio prouocare, emendatio a culpa reuocet, & suis, vt dignum est, doceat præpositis obedire. Quia vero a quibusdam episcopis excedentes monachos perhibet defensari, fraternitas vestra in hoc studeat esse sollicita, & eos a tali defensione sua modis omnibus interminatione compescat.

Mense Iulio, indictione decimaquinta.

EPISTOLA XXXIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD DYNAMIVM ET AVRELIAM.

Vt ad meliora orationi semper intenti proficiant, & de codice transmittendo.

Gregorius Dynamio & Aureliæ per Franciam.

SCRIPTORVM vestrorum pagina lectione percurfa, magnam nobis studio vestro contulit indicato lætitiā; quia per hoc quod vos sacræ lectionis pabula quærere, & supernæ patriæ desiderare gaudia nuntiauit, dilectionem vestram religiosam conuersationem non solum amare nomine, sed etiam tenere vita monstrauit. Et quoniam desiderata vos adepturos esse confidimus, vehementi vobis cor nostrum exultatione congaudet. Nam quia huiusmodi desiderium gratia diuina non deserat, ipsa nos veritas testimonio suæ vocis informat dicens: *Omnis qui quærit inuenit, qui petit accipit, & pulsanti aperietur.* Matth. 7. Luc. 11. Hac itaque fulti certitudine, de eiusdem Redemptoris nostri misericordia nihil ambigere, sed spe debemus indubitata præsumere. Nec enim muneris sui largitate frustrabitur, sed vires obtinendi prorsus indulget, qui velle concessit. Nam iam hoc ipsum desideranter apperere, donum est. Quia tamen ita de gratia debemus superna præsumere, vt non simus negligentes in oratione vel opere, voce item eiusdem veritatis exprimitur: *Oportet semper orare, & non deficere.* Luc. 18. Petamus igitur orando, quæramus legendo, pulsamus operando. Sit igitur mens vigilans, sit vndique suspecta, sit vbique sollicita, vt insidiantis possit semper laqueos præcauere. Sed quia quanto hostis noster cautum contra se vnumquemque cognoscit, tanto corda sibi resistentium subtili molitur arte subuertere, omnipotentem Dominum assiduis lacrymis & deprecatione poscamus, vt nos veneni eius non sinat infectione corrumpi; sed contra certamina, & latentes suggestiones quas ingerit, potentiæ suæ nos scuto circumtegat, in quo iacula illius illisa frangantur, & cor nostrum percussione ipsius contactu non vulneretur, sed gratiæ suæ dono eius nobis insidias & in-

Concil. Tom. 13.

Cccc ij

telligere donet, & vincere. Codicem vero quem dirigeremus, talem, qui vos vt petistis instrueret, minime paratum habuimus, sed in subsequenti transmittemus.

EPISTOLA XXXIV.

GREGORII PAPÆ I.

AD DOMINICAM.

Hortatur vt ad virum suum Romæ occupatum veniat.

Gregorius Dominicæ uxori Ioannis.

LÆTOS nos vestræ nimis epistolæ reddiderunt, quod vos vnitati ecclesiæ sociatam, Deo protegente, cognouimus. Et quidem sicut & ipsa scribis ante hoc facere debuisti, quia talis viri coniugem nec ad modicum esse decuit a communionis vnitatem disunctam. Considerare enim debuisti, gloriosa filia, quanta multitudo fidelium in matris ecclesiæ sinu consistat, quantisque virtutibus sacerdotes, qui in ista fide defuncti sunt, coruscarunt, vel quanta adhuc corpora sua miracula faciant, atque eos non diiudicare, sed plus tantis viris ac sacerdotibus quam tibi credere debuisti. Inter hæc tamen omnipotenti Deo gratias agimus, qui ita cordi vestro lumen suæ veritatis infundit, vt erroris sui pulsâ caligine, rectam vobis viam, quam sequi & tenere debeatis, ostenderet. Gloriosum autem coniugem vestrum, quousque viuimus, a nobis dimittere nolumus; & ideo eum ad vos reuerti nullatenus confidatis. Et quidem ipse ad vos venire desiderat, sed postquam in ciuitate Romana est, non potest, non ei licet; quia amoris nostri omnino tenetur vinculis alligatus. Melius est ergo vt vos ad eum venire modis omnibus festinetis; quia caput suum potius membra & sequi debent, & quocumque iuerit comitari.

EPISTOLA XXXV.

GREGORII PAPÆ I.

AD BONVM EPISCOPVM MESSANENSEM.

De vasis sacris pro redemptione captiuorum distrahendis.

Gregorius Bono episcopo Messanensi.

ET sacrorum Canonum, & legalia statuta permittunt, ministeria ecclesiæ pro captiuorum esse redemptione

vendenda. Et ideo quoniam Faustinus lator præsentium, vt filias suas de iugo potuisset captiuitatis exuere, trecentorum triginta solidorum probatur debitum contraxisse, ex quibus triginta redditis, ad reliquæ quantitatis restitutionem eum certum est non posse sufficere; fraternitatem tuam his hortamur affatibus, vt de argento Meriensis ecclesiæ, cuius miles esse dignoscitur, quod apud vos est, quindecim ei libras, accepto ab eo desuscepto, dare modis omnibus debeatis; vt eo venundato, & restituto debito, necessitate valeat obligationis absolui. Sed & illud fraternitas vestra debet esse sollicita, vt si quidem de prædicta ecclesia vsuale argentum est, superscriptam quantitatem accipiat: alioquin de sacratis vos vasis hac in re eam quam prædiximus quantitatem præbere necesse est. Nam sicut omnino graue est frustra ecclesiastica ministeria venundare, sic iterum culpa est imminenti huiusmodi necessitate res maxime desolata ecclesiæ captiuis suis præponere, & in eorum redemptione cessare.

EPISTOLA XXXVI.

GREGORII PAPÆ I.

AD IOANNEM EPISCOPVM SYRACVSANVM.

Vt contentiones monasteriorum ob agri fines exortas terminentur.

Gregorius Ioanni episcopo Syracusano.

NE religiosorum virorum corda sæcularium rerum contentio a mutua, quod absit, caritate disungat, magna est sollicitudine studendum, vt facillimum finem res possit in altercationem deducta percipere. Quia ergo indicante Cæsario abbate monasterii sancti Petri, quod in loco est qui Baias dicitur constitutum, comperimus inter eum & Ioannem abbatem monasterii sanctæ Lucie, in Syracusana ciuitate constituti, grauem esse exortam de quibusdam finibus quæstionem; ne ipsa inter eos valeat contentio prolongari, certamina eorum agrimenforis definitione prospeximus finienda. Et ideo scripsimus Fantino defensori, vt Ioannem agrimenforem, qui de Romana vrbe Panormum profectus est, illuc ad fraternitatem vestram debeat destinare. Hortamur ergo vt cum eo ad loca

Cccc ij

de quibus est contentio debeatis accedere, & vtraque parte cominus constituta, per loca quæ in lite sunt, vestra faciatis præsentia terminari, quadraginta tamen annorum vtrique parti præscriptione seruata. Quæcumque vero definita fuerint, ita seruari fraternitas vestra solícite studioseque prouideat, vt denuo nec iurgium exinde aliquod excitari, nec querela aliqua ad nos valeat peruenire. Cæsarius abbas venerabilis quia noster olim fuerit, fraternitatem vestram credimus non latere, & ideo eum vobis salua æquitate in omnibus commendamus. Et quia in sæcularibus causis omnino inexpertus est, vestra eum solícitudine necesse est adiuuari: sic tamen vt in cunctis, sicut decet, rationem & iustitiam conseruetis.

EPISTOLA XXXVII.

GREGORII PAPÆ I.

AD EVLOGIUM EPISCOPUM ALEXANDRINUM.

De tribus apostolicis sedibus, & de lignis transmissis.

Gregorius Eulogio episcopo Alexandrino.

SVAVISSIMA mihi sanctitas vestra multa in epistolis suis de sancti Petri apostolorum principis cathedra locuta est, dicens quod ipse in ea nunc vsque in suis successoribus sedeat. Et quidem ego indignum me esse non solum in honore præsentium, sed etiam in numero stantium agnosco. Sed cuncta quæ dicta sunt, in eo libenter accepi, quod ille mihi de Petri cathedra locutus est, qui Petri cathedram tenet. Et cum me specialis honor nullo modo deleat, valde tamen lætatus sum, quia vos sanctissimi quod mihi impendistis, vobismetipsis dedistis. Quis enim nesciat sanctam ecclesiam in apostolorum principis soliditate firmatam, qui firmitatem mentis traxit in nomine, vt Petrus a petra vocaretur? cui veritatis voce dicitur: *Tibi dabo claves regni cælorum*: cui rursus dicitur: *Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos*: iterumque: *Simon Ioannis amas me? Pasce oves meas*. Itaque cum multi sint apostoli, pro ipso tamen principatu sola apostolorum principis sedes in auctoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius est. Ipse enim sublimauit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decorauit sedem, in qua euan-

*Marc. 16.**Luc. 22.**Ioan. 21.*

ues regni cælorum: cui rursus dicitur: *Et tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos*: iterumque: *Simon Ioannis amas me? Pasce oves meas*.

Itaque cum multi sint apostoli, pro ipso tamen principatu sola apostolorum principis sedes in auctoritate conualuit, quæ in tribus locis vnius est. Ipse enim sublimauit sedem, in qua etiam quiescere, & præsentem vitam finire dignatus est. Ipse decorauit sedem, in qua euan-

gelistam discipulum misit. Ipse firmauit sedem, in qua septem annis, quamuis discessurus, sedit. Cum ergo vnus atque vna sit sedes, cui ex auctoritate diuina tres nunc episcopi præsident, quidquid ego de vobis boni audio, hoc mihi imputo. Si quid de me boni creditis, hoc vestris meritis imputate: quia in illo vnum sumus, qui ait: *Vt omnes* Ioan. 17. *vnus sint, sicut & tu Pater in me, & ego in te, vt & ipsi in nobis vnus sint.* Debitum autem salutationis alloquium persoluens, indico quia magno gaudio exulto, quod vos contra hæreticorum latratus assidue laborare cognoui: atque omnipotentem Dominum deprecor, vt beatitudinem vestram sua protectione adiuuet, quatenus per linguam vestram de sinu sanctæ ecclesiæ omnem radicem amaritudinis euellat, ne rursus germinans impediatur multos, & per illam coinquinentur multi. Accepto etenim talento cogitatis quod præceptum est: *Negotiamini dum venio.* Luc. 19. Ego autem etsi negotiari non valeo, lucris tamen negotii vestri congaudeo; hoc videlicet sciens, quia & si me participem operatio non facit, laboris vestri me participem caritas facit. Quia, sicut æstimo, bonum proximi etiam otioso commune sit, qui de alterius actibus gaudere communiter scit. Præterea ligna transmittere volui, sed beatitudo vestra si essent necessaria non indicauit, & maiora multo mittere possumus, sed nequaquam talis nauis huc mittitur, quæ hæc capere valeat. Minora autem mittere verendum puto. Quid tamen facere debeam, beatitudo vestra suis mihi epistolis innotescat. Paruulam vero benedictionem de amatoris vestri sancti Petri ecclesia sex minora Aquitanica pallia, & duo oraria transmisi: quia enim multum diligo, etiam de paruis præsumo. Habet enim ipsa dilectio auctoritatem suam, & omnino certa est, quia iniuria non erit in omne quod amando præsumpserit. Suscepi autem benedictionem sancti euangelistæ Marci, iuxta breue vestris epistolis insertum. Sed quia colatum ac iurtheum non libenter bibo, præsumens cognidium requiro, quod in hac vrbe post multa tempora vestra innotescere transacto anno sanctitas fecit. Nam nos hic a negotiatoribus nomen cognidii & non substantiam comparamus. Peto autem vt contra omnes amaritudines quas in hac vita patior, vestræ me sanctitatis oratio ful-

ciat, atque ab his apud omnipotentem Dominum suis intercessionibus defendat.

EPISTOLA XXXVIII.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM RECTOREM SICILIÆ.

De episcopo Locrensi ecclesiæ ordinando.

Gregorius Cypriano rectori nostro per Siciliam.

HABITATORES Locrensis ciuitatis quemdam ad nos presbyterum adduxerunt, qui eis debuisset episcopus ordinari. Sed quia minime dignus inuentus est, nec diu sine proprio possunt consistere sacerdote, a nobis admoniti in scrinio promiserunt alium studiose se quærere, & ad nos consecrandum Deo adiuuante perducere. Et ideo ad dilectionem tuam latore præsentium veniente Marcianum presbyterum dioceseos Taurianensis ecclesiæ, qui nunc habitat in ecclesia quæ est in Massalargia constituta, diocesis Catanensis ecclesiæ, ad te facito modis omnibus euocari, atque eum studii tui sit de criminibus, quæ ad episcopatum accedere non permittunt, cum omni subtilitate requirere. Et si eorum se expertem esse responderit, cum præsentium portitore eum festina dirigere, ut facto in eum decreto ad nos veniat Deo adiuuante ordinandus. Si vero est aliquid quod ei possit obsistere, hunc qui ad dilectionem tuam venit cum omni cura & celeritate dimitte, ut, eo ad loca sua remeante, alter secundum ea quæ præmissa sunt requiratur. Data mense Augusti, indictione xv.

EPISTOLA XXXIX.

GREGORII PAPÆ I.

AD MARINIANVM EPISCOPVM RAVENNÆ.

De ordinando episcopo in Corneliensi ecclesia loco alterius lapsi.

Gregorius Mariniano episcopo Rauennæ.

FRATERNITATIS vestræ epistola nuntiante comperimus, Corneliensis ecclesiæ filios assidua supplicatione in loco lapsi quondam episcopi sui consecrandum sibi a vobis

vobis poscere sacerdotem, atque vos quid de ea re fieri debeat dubitare, & nostrum euidentem expectare mandatum. Postquam ergo quemquam criminaliter abscedentem in locum de quo lapsus est nulla permittit ratio reuocari, & ultra tres menses ecclesiam vacare pontifice statuta sacrorum Canonum non permittunt, ne cadente pastore, dominicum gregem antiquus, quod absit, hostis insidiando dilaniet, fraternitas vestra deprecationi eorum consentire, & in loco lapsi debet episcopum ordinare. Nam dum non petentes eos etiam ante vestris ad hoc debueratis adhortationibus admonere, postulantes nulla vos oportet excusatione differre: quia ecclesia Dei diu viduata proprio episcopo remanere non debet.

Grat. dist.
50. cap. 11.
Anselm. lib.
8. cap. 25.

EPISTOLA XL.
GREGORII PAPÆ I.
AD EVMDEM.

De submouendo clericorum dominio in monasteriis.

Gregorius Mariniano episcopo Rauennæ.

DVDM ad nos multorum relatione peruenerat, monasteria in Rauennæ partibus constituta omnino clericorum vestrorum dominio prægrauari, ita ut occasione quasi regiminis ea, quod dici graue est, velut in proprietate possideant. Quibus non modicum condolentes, decessori vestro epistolas misimus, ut hoc emendare per omnia debuisset. Sed quoniam vitæ est terminus citius occupatus, ne hoc onus monasteriis remaneret, fraternitati vestræ hæc eadem nos scripsisse recolimus. Et quia, ut comperimus, in huius rei hætenus correctione cessatum est, hæc ad vos iterum præuidimus scripta dirigere. Hortamur ergo, ut omni mora omnique excusatione submota, ita monasteria ipsa ab huiusmodi studeatis grauamine releuare, quatenus nullam deinceps in eis clerici vel hi qui in sacro sunt ordine constituti, ob aliud habeant nisi orandi tantummodo causâ accedendi licentiam, aut si forte ad peragenda sacra Missarum fuerint inuitati mysteria. Sed ne pro cuiuslibet monachi aut abbatis promotione aliquod onus monasteria fortasse sustineant, studendum vobis est, ut si quispiam abbatum aut monachorum

Ioan. diac.
lib. 2. cap.
54.

Grat. 8. qu.
1. cap. 87.

Grat. 16. q.
1. cap. Ne
pro cuius-
libet.

Concil. Tom. 13.

D d d d

ex quocumque monasterio ad clericatus officium vel ordinem sacrum accesserit, non illic aliquam habeat ulterius, ut diximus, potestatem, ne monasteria huius occasionis velamine ea quæ prohibemus sustinere onera compellantur. Hæc itaque omnia vigilanti cura emendare iam secundo commonita sanctitas vestra non differat, ne si post hæc negligentes vos esse, quod non credimus, senserimus, aliter monasteriorum quieti prospicere compellamur. Nam vobis notum sit, quia tantæ necessitati servorum Dei congregationem amplius subiacere non patimur. Ne vero aliqua vobis excusatio de monachis oriatur, personam huc quam præviderit utilem ex opere fraternitas vestra transmittat, & ei nos, qui cum eo ad vos venire possint, monachos deputabimus, quos, ut prospexeritis, debeat in monasteriis ordinare, si tamen talia loca sunt, ut sit unde ibi subsistere valeant.

EPISTOLA XLI.

GREGORII PAPÆ I.

AD CYPRIANVM DIACONVM PER SICILIAM.

De Paula, & quodam Iudæo malefico.

Gregorius Cypriano diacono per Siciliam.

QVESTA nobis est Paula præsentium latrix, quemdam Theodorum ex Iudæo sibi nimis frustra inimicum existere, intantum ut, quod dici nefas est, iniquitate maleficiorum eam lædere molitur, atque ab hominibus ecclesiæ Messanensis eundem Theodorum contra hoc facinus fortius instigari. Dilectio igitur tua studeat, ut nullus ecclesiasticorum prædictæ mulieri in hac causâ tentet adversus existere. Sed ad inuestigandum hoc ipse, ut potueris, esto sollicitus. Et si superscriptus Theodorus tantæ iniquitati obnoxius esse patuerit, ita hoc districta ultione per hos quorum interest facias vindicari, ut & Deus placari possit, & aliis exemplum coercionis sit.